

Anu Varpenius

NUORISOTYÖN ROOLI OPPILAITOKSEN HYVINVOINTITYÖSSÄ

Opinnäytetyö

Yhteisöpedagogi YAMK

Järjestö- ja nuorisoalan koulutusohjelma

2020

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkintonimike	Aika
Anu Varpenius	Yhteisöpedagogi (YAMK)	Joulukuu 2020
Opinnäytetyön nimi		
Nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä.		57 sivua 1 liitesivu
Toimeksiantaja		
Koulutuskeskus Salpaus		
Ohjaaja		
Katja Komonen		
Tiivistelmä		
<p>Tuoreimmassa valtakunnallisessa nuorisopolitiikan ohjelmassa todetaan, että nuorisotyön asemaa kouluissa tulisi vahvistaa ja mallintaa, jotta löydettäisiin keinoja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiseen ja mielen hyvinvoinnin tukemiseen. Nuorilla on aiempaa enemmän vastuuta opintojen edistymisestä. Kaikki eivät kuitenkaan ole vielä itseohjautuvia vaan monet nuoret tarvitsevat edelleen paljon ohjausta erilaisissa opintoihin tai ylipäätään elämänhallintaan liittyvissä asioissa.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä on tutkittu ammatillisen oppilaitoksen hyvinvointityötä tekevien henkilöiden näkemyksiä nuorisotyön asemasta oppilaitoksen hyvinvointityössä. Opinnäytetyössä on selvitetty, miten nuorisotyö sijoittuu jo olemassa olevaan oppilaitoksen hyvinvointityöhön ja millaista lisäosaamista nuorisotyö voisi tuoda tullessaan. Tutkimus tuottaa tietoa, jonka pohjalta oppilaitosten hyvinvointityöhön saataisiin luotua pysyvämpiä yhteistyömuotoja tulevaisuudessa.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisena kehittämistietoa tuottavana tutkimuksena, jossa menetelmänä käytettiin ryhmähaastattelua. Tutkimukseen osallistui kolme eritasoista oppilaitoksen hyvinvoinnin parissa toimivaa ammatillista verkostokokoonpanoa. Tutkimuskysymyksenä oli: Mikä on nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä?</p> <p>Tutkimuksesta saadut tulokset teemoitettiin oppilaitoksen hyvinvoinnin osa-alueiden mukaisesti kahden otsikon alle: Psykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä huolehtiminen ja monialainen yhteistyö.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä on merkittävä ja oppilaitokseen tarvitaan matalankynnyksen kohtaajia, aikuisia, joilla on aikaa virallisen opetuksen ulkopuolella, ei kenenkään maalla. Nuorten yksinäisyys ja ajelehtivat opiskelijat nousivat suurimmaksi huolenaiheeksi tutkimuksessa. Tutkimuksen perusteella havaittiin, että nuorisotyö oppilaitoksessa on monelle hyvinvoinnin ammattilaiselle vielä hahmottomatonta ja yhteistä suunnittelua tarvitaan tulevaisuudessa.</p>		
Asiasanat		
nuorisotyö koulussa, hyvinvointi, monialainen yhteistyö, ammatillinen koulutus		

Author	Degree	Time
Anu Varpenius	Master of Humanities	December 2020
Thesis title		
The role of youth work at well-being collaboration in the vocational education.		57 pages 1 page of appendix
Commissioned by		
Salpaus further education		
Supervisor		
Katja Komonen		
Abstract		
<p>According to the the national youth work and youth policy programme (VANUPO), youth work should strenghten its position at schools and find ways to support the youth holistic well-being and mental health of the youth. The youth of today has to take more responsibility of their studies than the youth before had to. Many of them are not self-guided and need lots of guidance in studies and life management.</p> <p>The objective of the thesis was to examine well-being multi professional collaboration staffs' views on the role of youth work at vocational education well-being work. What the role could be whether the youth work had some special knowledge on how to bring the well-being work in the future.</p> <p>The research was carried out with the qualitative research method. The research material was collected with three theme group interviews. The research question was: What is the role of youth work in the wellbeing work at the vocational education?</p> <p>The research results showed that the role of youth work in the well-being work was significant and the students needed adults who have time to meet them outside of official lessons in the school surroundings, at no man's land. Loneliness and the youth who haven't found their places among vocational education or life caused lots of worry among the staff. The research also showed that youth work as a concept was not very sharp for well-being multi professional collaboration staff and co-operative planning was needed in the future. The value of youth work at schools will be recognized more widely as a part of multi professional well-being work in the vocational education.</p>		
Keywords		
youth work at school, well-being, multi professional collaboration, vocational education		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	NUORISOTYÖ KOULUSSA	8
2.1	Käsite.....	8
2.2	Ilmiö	8
2.3	Tavoitteet ja sisällöt	12
2.4	Aiemmat tutkimukset nuorisotyöstä koulussa	15
3	AMMATILLISEN KOULUTUKSEN HYVINVOINTITYÖ	18
3.1	Oppilaitoksen hyvinvointityö käsitteenä	18
3.2	Monialainen yhteistyö	18
3.3	Opiskeluhoolto	20
3.4	Hyvinvointityötä koulutuskeskus Salpauksessa	21
3.5	Hyvinvoinnin osa-alueet.....	24
3.6	Aiemmat tutkimukset koulun hyvinvointityöstä.....	26
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	27
4.1	Tutkimuksen kohde, kohdejoukko ja tutkimuskysymys.....	27
4.2	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmät	28
4.3	Aineistonkeruuprosessin eteneminen	31
4.4	Aineiston analyysi	32
5	TULOKSET.....	33
5.1	Psyykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä huolehtiminen.....	33
5.1.1	Yksinäisyydestä yhteisöllisyyden lisäämiseen	33
5.1.2	Turistit ja kadonneet	34
5.1.3	Ei kopissa ei kenenkään maalla.....	35
5.1.4	Saattamassa koulun ovista sisään.....	36
5.1.5	Yhteisöllistä työtä ja ryhmäytyksiä	37
5.2	Monialainen yhteistyö	39
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	41
6.1	Tulokset tiivistetysti.....	41

6.2	Laajemmassa mittakaavassa	44
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	47
6.4	Melkoinen prosessi	49
6.5	Hajanaisia ajatelmia.....	51
LÄHTEET.....		53

KUVALUETTELO

Kuva 1. Opiskeluhuollon kokonaisuus

Kuva 2. Hyvinvoinnin edistäminen oppilaitoksessa

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Nuorisotyö koulussa on puhuttanut nuorisoalalla jo pitkään ja sitä on perusteella tutkittukin melkoisesti. Erityisesti on tutkittu sitä, onko nuorisotyölle tarvetta ja mitä oppilaat sekä koulun henkilöstö nuorisotyöltä odottavat tai miten he näkevät jo olemassa olevan työn olevan. (Esim. Ilonen 2014; Löytönen 2011; Saarinen 2016.) Vähemmän on keskitytty siihen, miten eri alan ammattilaiset näkevät nuorisotyön sisällöt kouluissa ja oppilaitoksissa. Mitä on nuorisotyön ammatillisuus ja miten yhteistyössä saataisiin luotua pysyvämpiä yhteistyömalleja opiskelijoiden hyvinvointityöhön. (Soanjärvi 2011, 13,109.)

Haasteita ja uudenlaisia tulokulmia oppilaitoksessa tehtävään nuorisotyöhön tuo suunniteltu oppivelvollisuuden pidentäminen. Oppilaitoksen henkilöstö on jo nyt kuormittunut ammatillisen koulutuksen reformin tuotua opettajille vastuuta henkilökohtaistamisesta ja vastuuhjaajana toimimisesta. Ohjaaminen ei välttämättä ole ollut ammatillisten opettajien vahvuuksia ja ohjaamista on nyt parin vuoden ajan opeteltu. Ja toisaalta opiskelijoilla on aiempaa enemmän vastuuta opintojensa edistymisestä. Lähiopetuksen määrää on karsittu ja oppiminen on siirtynyt aitoihin työympäristöihin, työpaikoille. Kaikki eivät kuitenkaan ole vielä itseohjautuvia vaan monet opiskelijat tarvitsevat edelleen paljon ohjausta erilaisissa opintoihin sekä elämänhallintaan liittyvissä asioissa.

Marinin (Osallistuva ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta 2020) hallitusohjelmassa on todettu, että tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät. Hallitusohjelman tavoitteena on, että jokaisen peruskoulun päättävä suorittaa jonkin toisen asteen koulutuksen. Tätä varten ollaan tekemässä erilaisia toimenpiteitä kuten oppivelvollisuuden nostaminen aiemmasta 17 ikävuodesta 18 ikävuoteen.

Entä, kun ammatillinen koulutus ei olekaan enää kokonaan vapaaehtoista vaan osin ulkoa annetun velvollisuuden toteuttamista? Mitä tämä tarkoittaa ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien motivaatiolle ja miten tähän osataan oppilaitoksissa varautua? Nyt saattaa olla se hetki, kun nuorisotyön arvo ymmärretään ja ohjaajia palkataan kouluihin aiempaa enemmän.

Oppivelvollisuusiän nostamisen vuoksi koulutuksenjärjestäjille ollaan osoittamassa rahoitusta esimerkiksi ohjaamisresurssien ja opiskeluhuollon palveluiden lisäämiseen. Kesäkuun 2020 lopussa hyväksytty eduskunnan neljäs lisätalousarvio tarjoaa valtakunnallisesti 12 miljoonaa euroa etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten nuorisotyön vahvistamiselle. Monessa kunnassa varmasti pohditaan nyt, miten kuntatasolla toisen asteen oppilaitosten ohjausresurssia saataisiin lisärahoituksen voimin kasvatettua, kun aiemmin valtionavustuksen on käytetty pääosin etsivän nuorisotyön palkkakuluihin. (Koskinen 2020.)

Koulutuskeskus Salpauksessa kasvatus- ja ohjausalan opiskelijalla on nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisalalla ollut syksystä 2018 saakka mahdollisuus valita opiskelupoluksi työvaltaisesti toteutettava kampusohjaajapolku. Kampusohjaajat tekevät nuorisotyötä koulutuskeskuksen eri kampuksilla tiimeittäin. Tällä tavoin Koulutuskeskus Salpauksessa nuorisotyötä on jalkautettu osaksi oppilaitoksen arkea nuoriso- ja yhteisöalan opiskelijoiden avulla. Päijät-Hämeessä kuntien nuorisopalvelut eivät ole toistaiseksi osoittaneet resursseja nuorisotyön jalkauttamiseen toiselle asteelle Heinolan kaupunkia lukuun ottamatta.

Tuoreimman vuosille 2020–2023 hyväksytyyn valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (2020, 36–37) mukaan nuorisotyö tavoittaa valtaosan kohderyhmästään, kun työtä tehdään yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Nuorisotyö myös tarjoaa nuorille tukea sekä lisää kouluviihtyvyyttä. Nuorisotyön avulla voidaan myös helpommin puuttua kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvaan kiusaamiseen ja syrjintään. Nuorisotyön ja koulumaailman välistä yhteistyötä tulee VANUPO:n linjausten mukaan mallintaa, vahvistaa ja kehittää eri osa-alueilla kuten esimerkiksi vahvistamalla nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tukemalla mielen hyvinvointia.

Tutkimuksessa selvitetään, mikä on nuorisotyön rooli koulutuskeskus Salpauksen hyvinvointityössä. Tutkimus on laadullinen tutkimus, jossa ryhmähaastatteluiden avulla selvitetään, millaisena eri hyvinvointityötä tekevät ammattilaiset näkevät nuorisotyön roolin Salpauksen hyvinvointityössä. Mihin nuorisotyötä hyvinvoinnin kokonaisuudessa tarvitaan? Millaista erityisosaaamista nuorisotyö tuo oppilaitoksen hyvinvointityöhön?

Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa, jonka pohjalta oppilaitosten hyvinvointityöhön saataisiin kehitettyä pysyvämpiä yhteistyömuotoja tulevaisuudessa ja nuorisotyö vakiinnuttaisi näin paikkansa osana koulujen hyvinvointityötä.

2 NUORISOTYÖ KOULUSSA

2.1 Käsite

Nuorisotyöstä koulussa on käytössä valtakunnallisesti eri käsitteitä. Yleisimmin lienee käytössä koulunuorisotyö, nuorisotyö koulussa ja kouluysteistyö. Nuorisotyö koulussa on hiljaksen 2010-luvulla muodostunut nuorisotyössä vakiintuneeksi käsitteeksi, kun nuorisotyötä alettiin viedä suunnitelmallisemmin osaksi koulujen ja oppilaitosten arkea. Koulunuorisotyö on vähintäänkin yhtä käytetty käsite mutta sisältää monien mielestä ajatuksen siitä, että nuorisotyö on osa koulun omaa, koulun sisällä tapahtuvaa toimintaa, vaikka niin ei todellisuudessa monessa kunnassa ole vaan kunnan nuorisopalvelut hallinnoi nuorisotyötä koulussa. Kouluysteistyö sen sijaan kuvaa käsitteenä työtä, jossa nuorisotyö ei ole suunnitelmallista vaan nuorisotyöntekijä piipahtaa satunnaisesti koululla. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 13.)

Tässä tutkimuksessa käytän termiä nuorisotyö koulussa ja tarkoitan sillä koulussa tehtävää nuorisotyötä, olkoonkin taustaorganisaatio mikä tahansa. Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuunassa perustettiin vuonna 2012 koulunuorisotyön kehittämisverkosto, joka muutti sittemmin nimensä nuorisotyötä koulussa-verkostoksi. Samaan aikaan vuonna 2015 Kanuunassa otettiin käyttöön nuorisotyö koulussa -käsite viralliseksi käsitteeksi kuvaamaan kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää nuorisotyötä. (Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuuna 2015.)

2.2 Ilmiö

Nuorisotyötä on tehty kouluissa Suomessa jo useiden vuosikymmenten ajan. Aiemmin koulu ja nuorisotyö ovat hoitaneet omia tehtäviään eikä yhteistyötä ole suunniteltu tai kuvattu. Työ on ollut suunnittelematonta ja irrallista. Nuori-

sotyö on ollut muille koulun toimijoille hahmottomatonta. Nuorisotyö on toiminut koulun kanssa rinnakkain eikä erityisen vahvaa toiminnallista yhteistyötä ole syntynyt. 2000-luvulla suunnitelmallinen yhteistyö on alkanut tiivistyä. Koulussa toimivien eri alan ammattilaisten osaamista on alettu hyödyntää suunnitelmallisen kouluhyvinvoinnin ja nuorten kasvun tukemisen näkökulmasta. Yhteistyö on alkanut kehittyä vuorovaikutteiseen suuntaan ja se on saanut uusia muotoja. Koulun ovet ovat avautuneet ammatillisille nuorisotyöntekijöille. Nuorisotyölle on löytynyt koulussa tarve ja tilaus. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 15.)

Nuorisotyötä koulussa alettiin tieteellisesti tutkia vasta 2010-luvulla. Tutkimusten perusteella huomattiin, että nuorisotyölle on kouluissa tarvetta. (esim. Kiilakoski 2014.) Tarpeen osoittamisen jälkeen alettiin pohtia sitä, miten nuorisotyö saataisiin osaksi virallista koulua niin, että pistemäisistä piipahduksista ja tulipalojen sammuttamisesta päästäisiin yhteisten suunnittelupöytien ääreen. (Soanjärvi 2011, 118 - 119). Alettiin tutkia sitä, mitä uutta nuorisotyö voisi tuoda kouluihin.

Koulut ja oppilaitokset ottavat mielellään kaiken heille tarjottavan ohjausavun vastaan. Haasteeksi muodostuu usein se, että koulu ja nuorisotyö puhuvat ikään kuin eri kieliä. Useimmiten koulutuksenjärjestäjät ja nuorisotyöntekijät toimivat eri hallintokuntien alla. Koulutuksenjärjestäjää kiinnostaa pääsääntöisesti oppiminen ja sen mahdollinen tukeminen, kun taas nuorisotyössä ajatellaan syitä ja seurauksia esimerkiksi juuri oppimisen haasteissa. Oppiminen on yksilöllinen prosessi, jota arvioidaan. Nuorisotyössä keskiössä ei ole yksilön oppiminen vaan ihmiseksi kasvamisen tukeminen ja oman toiminnan vahvistaminen. Näiden ajatusmallien hankauksen vuoksi nuorisotyön jalkauttaminen osaksi koulujen tai oppilaitosten arkea saattaa olla joskus työlästä. Avoimen keskustelukulttuurin avulla yhteinen tavoite saadaan useimmiten kirkastettua ja nuorisotyö löytää oman paikkansa koulujen ja oppilaitosten arjessa. (Kiilakoski 2013; Kiilakoski 2014, 9-10.)

Nuorisotyö koulussa on toteutukseltaan kunnissa hyvin vaihtelevaa ja alati muuttuvaa. Nuorisotyö sijoittuu organisatorisesti yleensä joko kunnan nuorisopalveluiden tai koulun tai oppilaitoksen alle. Useimmiten kuitenkin nuorisotyötä

koulussa toteutetaan osana kunnallista nuorisotyötä. Osassa kunnissa nuorisotyöntekijöitä on palkattu tekemään työtä kokopäiväisesti, kokonaan koululla. Joissakin kunnissa sen sijaan nuorisotyöntekijät vain piipahtavat kouluilla muun työnsä ohessa. Tämä jako tarkoittaa yleensä sitä, että kokonaan koululla työskentelevillä nuorisotyöntekijöillä saattaa olla ohut yhteys nuorten vapaa-aikaan, kun taas muun työnsä ohessa kouluilla vierailevilla nuorisotyöntekijöillä tämä yhteys on vahva. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 13 - 15.) Nuorisotyö koulussa on saanut kunnissa hyvin erilaisia muotoja ja sisältöjä. Koulussa tehtävään nuorisotyöhön vaikuttaa vahvasti esimerkiksi kunnan nuorisotyön perinteet, työntekijöiden osaaminen, monialaisen yhteistyön perinteet ja historia sekä toimintaa koordinoivien ja toiminnasta päättävien viranhaltijoiden asenteet. (Kiilakoski 2014, 74.)

Nuorisotyö koulussa rakentuu monialaisen yhteistyön kautta. Niin nuorisotyöllä kuin muilla opiskelijoiden hyvinvoinnin kanssa työtä tekevilla ammattilaisilla työn tavoite on loppujen lopuksi sama. Periaatetasolla luodaan nuorille hyvän elämän mahdollisuuksia. Kirjatuissa sanallisissa ilmauksissa kuvaukset ovat hieman erilaiset mutta tavoitellun toiminnan ydin on niissäkin sama: nuorten elämänolosuhteiden ja hyvinvoinnin varmistaminen. Yhteistä toimintakenttää vaikka hieman eri muotoon sanoitettua ovat kasvun, kehityksen ja itenäistymisen tukeminen sekä turvallisuuden takaaminen ja sosiaalinen vahvistaminen. Kun nämä sanoitukset yhdistetään, voisi ajatella nuorten asioiden kehittyvän hyvää vauhtia eteenpäin koulussa. (Pohjola 2009, 30-31.)

Toisaalta se, että ollaan saman katon alla ja ikään kuin ajatellaan tavoitteen olevan yhteinen, ei takaa sitä, että tehdään toimivaa ja hyvää yhteistyötä. Avoimelle keskustelulle ja uudenlaisen toimintakulttuurin kehittämiseksi tulisi järjestää kylliksi aikaa. Työtä pitää jatkuvasti suunnitella ja kehittää tavoitteellisesti yhdessä, ei rinnakkain. (Kiilakoski 2014, 113.)

Nuorisotyö tarvitsee koulussa johdon vahvan tuen ja järjestettyä yhteistä aikaa kehittämiseksi. Jos organisaatioiden johto ei sitoudu uudenlaisen toiminnan kehittämiseen, ei ruohonjuuritason työlle saada koskaan luotua kunnollista selkärankaa. Johdon kanssa tulee käydä jatkuvaa neuvottelua työn tavoitteista. (Kiilakoski 2014, 121.) Lisäksi aika ajoin on syytä pysähtyä arvioimaan

työn tavoitteita ja vaikuttavuutta. Joissain kouluissa uuden työmuodon jalkautamisen yhteydessä nuorisotyölle on nimetty ohjausryhmä, johon kuuluu sekä nuorisopalveluiden että koulun henkilöstöä.

Nuorisotyötä on jalkautettu kouluihin monessa kunnassa erilaisilla hankerahoituksilla. Hankerahoitukset ovat olleet tukemassa nuorisotyön jalkauttamista kouluihin esimerkiksi Lahdessa, jossa vuonna 2013 koulutuksellisen tasa-arvon kehittämishankkeen rahoituksella palkattiin kahteen Lahden yläkouluun kokopäivätoimiset nuorisotyöntekijät. Vuoden 2016 lopussa koulunuorisotyöntekijöitä oli yläkouluissa jo kahdeksan ja vuoden 2017 alusta alkaen työmuoto vakinaistettiin osaksi Lahden nuorisopalveluiden toimintaa ja jokaisessa kaupungin yläkoulussa on oma nuorisotyöntekijä. (Nuorisotyö koulussa 2020)

Tyypillisimmin nuorisotyötä tehdään yläkouluissa ja valtaosa saatavilla olevista materiaaleista kuvaa nimenomaan tätä työtä. Ammatillisissa oppilaitoksissa nuorisotyöllä ei sen sijaan ole vielä perusopetuksen kaltaisia perinteitä. Erilaisia hankerahoituksin tehtäviä kokeiluja on ollut ympäri Suomea.

Vantaalla Ammattiopisto Variassa erityisnuorisotyötä on jalkautettu oppilaitosympäristöön Keskeyttämisestä kohtaamiseen- ja Myönteisen erityiskohtelunhankkeiden rahoituksilla. Vantalla on panostettu nuorten hyvinvoinnin tukemiseen ja opintojen keskeyttämisen vähentämiseen palkkaamalla 15 erityisnuorisotyöntekijää yläkouluihin ja Ammattiopisto Variaan. (Vantaa satsaa nuorten hyvinvoinnin ja opintojen tukemiseen erityisnuorisotyön keinoin 2019.)

Etelä-Savossa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tutkimuskeskus Juvenia hallinnoi vuosina 2018-2020 oppilaitosnuorisotyön Yhessä!-kehittämishanketta, jossa yhteisöpedagogiopiskelijoiden kanssa kehitettiin yhteisöllisen oppilashuollon sisältöjä toisen asteen oppilaitoksissa Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Tavoitteena oli kehittää järjestöyhteistyötä osaksi kokonaiskoulupäivää. Lisäksi tavoitteena oli kehittää uusia, joustavia ja tukevia toimintatapoja kohtaamiseen, joiden avulla pyrittiin vahvistamaan nuorten elämäntaitoja ja poistamaan yksinäisyyttä siirryttäessä perusasteelta toiselle asteelle tai työelämään. (Yhessä! Yhteisöllinen oppilaitosnuorisotyö.) Hanke päättyi keuhällä 2020. Järjestöyhteistyön kehittämisestä oli muutama onnistunut kokeilu

mutta mitään uudenlaisia pysyviä toimintatapoja ei syntynyt. Valtaosa järjestökentän toimijoista tekee oppilaitosarjen pyöriessä päivätöitä eikä näin pysty irtottautumaan yhteistyöhön säännöllisesti. Hankkeen aikana kehitettiin, kokeiltiin ja toteutettiin kuitenkin monenlaista oppilaitosyhteistyötä opiskelijavoimin, joista moni onnistui hyvin. Näistä kokeiluista koottiin julkaisu Vinkkejä oppilaitosyhteistyöhön – Koulujeesarin käsikirja, josta löytyy käytännöllisempiä vinkkejä oppilaitosyhteistyöhön. (Yhessä!-hanke onnistuneesti päätökseen 2020.)

Yhessä!-hankkeen päätyttyä nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia sai Euroopan sosiaalirahastolta lisärahoitusta uudelle Yhessä eteenpäin-hankkeelle. Hankkeen tavoitteena on kehittää eteläsavolaista oppilaitosnuorisotyötä alan ammattilaisten sekä nuorten kanssa. Hankkeessa keskitytään yhteisöllisyyden, motivaation, nuorten tulevaisuuden uskon ja elämänhalun vahvistamiseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Hankkeessa on mukana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogikoulutus sekä kouluhyvinvointiin suuntautunut sosionomikoulutus. (Yhessä eteenpäin 2020.)

Koulutuskeskus Salpauksessa kasvatus- ja ohjausalan opiskelijalla on nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisalalla ollut mahdollisuus lähteä suorittamaan tutkintoa kampusohjaajapolulla vuodesta 2018 alkaen. Kampusohjaajapolulla opiskelijat suorittavat tutkinnon työvaltaisesti toimimalla tiimeinä eri kampuksilla nuorisotyöntekijöiden roolissa. Ammatilliset teoriaopinnot he suorittavat kuukausittain yhdessä oppisopimusryhmän kanssa sekä tapaavat viikoittain toisiaan ja vastuuohjaajaa sekä työpaikkaohjaajana toimivaa opiskelutoiminnan koordinaattoria. Viikoittaisissa tapaamisissa varmistetaan opiskelijoiden kentällä kerrytetyn osaamisen opinnollistaminen ja riittävän tuen saaminen nuorisotyöllisestä näkökulmasta.

2.3 Tavoitteet ja sisällöt

Koulussa tehtävän nuorisotyön tavoitteisto on hyvin kirjavaa ja harvoissa kunnissa sitä on tarkasti mietitty ja kirjattu. Nuoren kohtaaminen koulussa omana persoonanaan, ei pelkästään oppijana, lienee nuorisotyön tärkein tavoite. Kohlainen ym. (2014) ovat listanneet Uusiutuva koulu ja nuorisotyö-hankkeen seminaareista vuosilta 2011-2013 koulussa tehtävän nuorisotyön tavoitteet.

Nuoren kohtaaminen, hyvinvoinnin lisääminen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukeminen sekä monialaisen yhteistyön mahdollisuuksien hyödyntäminen nousevat tavoitteina myös muissa koulussa tehtävää nuorisotyötä kuvaavissa materiaaleissa esiin. (esim. Koulunuorisotyö 2020; Nuorisotyö koulussa 2020; Leppä 2014, 27.)

Nuorisotyön kiinnittäminen osaksi koulujen toimintoja ei ole itsestään yksiselitteistä. Nuorisotyön lähtökohtana on vapaaehtoinen osallistuminen, kun taas koulua on käytävä. (Kiilakoski 2014, 123.) Merkittävin asia nuorisotyön sisältöjen toteutumisen osalta kouluissa on käytettävät resurssit. On itsestään selvää, että silloin tällöin koulussa piipahtavalla nuorisotyöllä on erilaiset tavoitteet ja tehtävät kuin nuorisotyöllä, joka on istutettu osaksi koulun toimintakultuuria kokopäiväisesti. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 51.)

Omien koulunuorisotyön kautta saamani työkokemusten mukaan nuorisotyön tärkein tehtävä on kohdata nuoria omana itsenään erilaisissa toimintaympäristöissä. Nuorisotyö koulussa ei tee tähän poikkeusta vaan nuorisotyöntekijä on siellä, missä nuoretkin ovat. Kohtaamiset luokkahuoneissa, käytävillä, työsaaleissa, ruokalassa tai piha-alueilla ovat työn ydintä. Tärkeintä on olla turvallisenä aikuisena läsnä ja saatavilla. Nuorisotyöntekijä on usein koulussa se henkilö, jolla on aikaa kohtaamiselle ja keskustelulle. Nuorisotyöntekijällä voi olla oma työtila mutta häntä harvoin tapaa sieltä vaan hän on usein siellä, missä tapahtuu. Nuorisotyö ei toimi ajanvarausperiaatteella eikä työntekijä istu kopissaan kirjaamassa kohtaamisia.

Nuorisotyö koulussa on ryhmien kanssa tehtävää yhteisöllistä työtä. Nuorisotyö tuo mukanaan kouluun yhteisöllistä osaamista. Nuorisotyöntekijät ovat lähes poikkeuksetta mukana uusien ryhmien ryhmätyksissä. Nuorisotyö tunnistaa kouluissa ryhmädynamiikkaan liittyviä haasteita ja pureutuu niihin erilaisen menetelmäosaamisen avulla. Ylipäätään erilaisten teemallisten oppituntien vetäminen on osa nuorisotyöntekijän työtä kouluissa.

Nuorisotyö on toiminnallista ja näin on koulussa tehtävä nuorisotyökin. Nuorisotyön osaamista hyödynnetään kouluissa erilaiseen koulun yhteisöllisyyttä lisäävään toimintaan. Nuoret ja nuorisotyöntekijät järjestävät teemapäiviä ja tapahtumia usein yhdessä. Tukioppilaat, tutorit ja oppilas- tai opiskelijakunnan

aktiivit ovat monessa koulussa mukana tässä yhteisöllisyyden ja koulun toimintakulttuurin toiminnallisessa kehittämisessä.

Nuorisotyön tehtäväksi katsotaan usein nuorten vapaa-ajalla toimiminen. Tämä ajatus lienee jääne vanhasta nuorisolaista ja se on jäänyt vahvasti elämään nuorisotyöstä keskusteltaessa. Mutta mitä on nuorten oma aika, kun ollaan koulussa. On ehkä keskityttävä niihin hetkiin, kun ei ole opetusta. Aikaan, kun nuoret voivat olla keskenään eli välitunteihin tai tilanteisiin, kun he syystä tai toisesta eivät ole tunneilla. Välituntitoiminnan ohjaaminen toimii ikään kuin nuorten vapaa-ajalla koulussa. Nuorisotyöntekijä on tuolloin läsnä olevana aikuisena, jolla on aikaa ja joka ei toimi virallisena välituntivalvojana opettajien tapaan. Välituntitoimintaan osallistetaan usein nuoria mukaan ja sitä järjestetään nuorten toiveiden mukaisesti. (Kiilakoski 2014, 124; Kolehmainen & Lahinen 2014, 53 - 54.)

Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuunan koulunuorisotyön kehittämisverkosto on vuodesta 2012 alkaen kehittänyt valtakunnallisesti nuorisotyötä kouluissa yhdessä kunnallisten nuorisotyön toimijoiden kanssa. Vuonna 2019 Lahdessa olleilla Nuorisotyö koulussa-verkostopäivillä päätettiin perustaa oma verkosto oppilaitosympäristössä nuorisotyötä tekeville toimijoille virallisen nuorisotyö koulussa-verkoston oheen. Verkoston oli määrä tavata ensimmäisen kerran syyskuun 2020 lopulla mutta vallitsevan koronapandemian vuoksi tapaaminen siirtyi verkkoon eikä toisen asteen oman nuorisotyö koulussa verkosto ole toistaiseksi kokoontunut.

Nuorisoalan uusien osaamiskeskusten myötä nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa-verkosto siirtyi Kanuunasta osaamiskeskus Nuoskan hallinnoitavaksi 5.3.2020. Nyt Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämisskeskus Juvenian hallinnoima nuorisoalan osaamiskeskus Nuoska on valtakunnallisesti mukana kehittämässä nuorisotyötä koulussa ja oppilaitoksissa yhdessä yhdeksän muun osatoteuttajan kanssa. Aiemmin mainittu kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuuna on osa tätä konsortiota. (Osaamiskeskus Nuoska – Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa 2020.)

2020-luvulla nuorisotyön ei tarvitse juuri enää perustella paikkaansa koulussa ja oppilaitoksissa. Nyt pikemminkin pohditaan yhdessä, miten työtä voitaisiin

tehdä monialaisesti ja moniammatillisesti? Miten yhteistyöllä pystytään edistämään yksilön, ryhmän ja yhteisön hyvinvointia? Miten nuorisotyön sisällöt tuotaisiin osaksi koulujen ja oppilaitosten monialaista hyvinvointityötä? Miten hankerahoituksilla ja erilaisista kokeiluista saadut hienot käytänteet tulisivat osaksi koulujen ja oppilaitosten arkea joka päivä?

Nuorisotyön jalkauttaminen oppilaitosympäristöön kiinnostaa valtakunnallisesti niin nuorisotyön osaajia kuin oppilaitoksia. Kouluissa on valtava tarve aikuisille ja erilaisia kokeiluita syntyy kaiken aikaa. Vielä ei kuitenkaan ole selvää, mitä nuorisotyö oppilaitosympäristössä voisi olla. Nuorisotyön jalkauttaminen perusasteelle on vienyt aikaa ja on edelleen kesken. Siksi myös nuorisotyön jalkauttaminen toiselle asteelle kestää. Mutta tätä varten tarvitaan nimenomaan rohkeita kokeiluja ja ulkopuolista rahoitusta. Hyvien kokemusten kautta vakiintuneempia käytänteitä alkaa muodostua ja niiden pohjalta saadaan realistisempi visio siitä, mitä nuorisotyö toisella asteella voisi olla. On otettava huomioon, että muuttuvassa yhteiskunnassa, jossa koulutus- ja nuorisopolitiikan resurssit painottuvat ajankohtaisten ilmiöiden kehittämiseen, ei ole mahdollista luoda pysyvää mallia siitä, miten nuorisotyötä kouluissa tulee tehdä Suomessa. Pikemminkin edetään tarvelähtöisesti, kunhan kaikilla on yhteinen ymmärrys siitä, että nuorisotyötä kouluissa tarvitaan ja mitä ammatillinen nuorisotyö on. Kaikki nuorten kanssa tehtävä työ ei ole ammatillista nuorisotyötä, vaan nuorisotyötä kouluissa tekevät alan ammattiin kouluttautuneet ammattilaiset sekä toisaalta vasta alalle kouluttautuvat opiskelijat.

2.4 Aiemmat tutkimukset nuorisotyöstä koulussa

Nuorisotyötä koulussa on tutkittu viimeisen reilun kymmenen vuoden ajan melko paljon. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia on huomattavasti vähemmän kuin peruskoulun näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia. Opinnäytteiden kirjosta voi päätellä, että aihe kiinnostaa ja nuorisotyötä koulussa kehitetään kaiken aikaa.

Urainen (2012) on opinnäytetyössään tutkinut etsivän nuorisotyön sijoittamista ammatilliseen oppilaitokseen haasteineen ja onnistumisineen. Etsivää

nuorisotyötä on jalkautettu oppilaitoksiin mutta usein etsivillä nuorisotyöntekijöillä on vahva näkemys siitä, että koulun yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseen liittyvät tehtävät eivät ole kuulu heille. Haastavaksi jalkautumisen tekee se, että oppilaitoksiin toivotaan opettamisen rinnalle sosiaalista ja yhteisöllistä osaamista, jota nuorisotyö nimenomaan on. Oppilaitoksissa puhutaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisäämisestä nuorisotyöllisin menetelmin. Etsivät nuorisotyöntekijät taas näkevät roolinsa olevan enemmän yksilökohtaamisiin liittyvä. (Urainen 2012.)

Jalavan (2012) opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia ja mallintaa nuorisotyön ja ammatillisen oppilaitoksen yhteisiä työskentelymuotoja keskeyttämisten ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Nuorisotyön asiantuntijuudella ja menetelmillä on käyttöä oppilaitoksen prosesseissa. Yhteisöllisyyttä vahvistamalla nuorten hyvinvointiin, koulutuksen keskeyttämiseen ja syrjäytymiseen voidaan vaikuttaa. Erilaiset yhteisölliset menetelmät, nonformaalin ja informaalin oppimisen tunnistaminen on tuttua nuorisotyössä ja näitä mahdollisuuksia ammatillisessa koulutuksessa kannattaisi hyödyntää enemmän. (Jalava 2012.)

Jalava (2012) toteaa opinnäytetyössään, että koulutuksenjärjestäjän ja nuorisotyön yhteinen tavoite on lisätä nuoren hyvinvointia tukemalla häntä oppimaan ja kasvamaan. Nuorisotyön ja ammatillisen koulutuksen tiiviille ja rakenteelliselle yhteistyölle on tarvetta. Ilman ylisektorista yhteistyötä koulun on lähes mahdotonta vastata vallalla oleviin oppimisen ja kasvun haasteisiin. Jalava käyttää opinnäytetyössään käsitettä ohjauksellinen asiantuntijuus, joka kuvaa hyvin nuorisotyön erityisosaamista suhteessa muihin koulun ammattilaisiin. Jalava antoi opinnäytetyössään nuorisotyölle kolme eri roolia ammatillisessa oppilaitoksessa. Roolit ovat 1. ohjaaja, 2. suunnittelija ja 3. työpari tai tiimin jäsen. Näiden roolien alle hän sai kasattua valtavan määrän erilaisia työtehtäviä. Tämä jaottelu auttoi hahmottamaan koulussa tehtävää nuorisotyötä. (Jalava 2012.)

Jalava (2012, 49) kuvaa opinnäytetyössään, kuinka nuorisotyön osaamiselle on vahva tarve yhteiskunnallisen tasa-arvon edistämässä, syrjäytymisen ehkäisyssä sekä nuorten hyvinvoinnin lisääjänä. Hänen mielestään tällaista tietotaitoja kannattaisi hyödyntää erityisesti koulutuksen parissa mutta myös laajemmin yhteiskunnan eri osa-alueilla. (Jalava 2012.)

Opinnäytetyössään Jalava (2012) toteaa, että monialaisesta yhteistyöstä ja avoimuuden lisäämisestä huolimatta koulu on monesti vielä autonominen saareke yhteiskunnassa eikä vielä täysin avoin muulle maailmalle. Mutkatonta yhteistyötä on vähän ja sitä voidaan kuvata lähinnä konsultoivaksi ja vierailevaksi. Tämän vuoksi tarvitaan tarkastelua, mallintamista ja kehittämistä edelleen. (Jalava 2012.)

Ilonen (2014) on tutkinut opinnäytetyössään millaisissa asemissa ja tehtävissä nuorisotyöntekijät ovat suomalaisissa ammattioppilaitoksissa. Opinnäytetyön mukaan nuorisotyötä tehdään harvassa ammattioppilaitoksessa täydellä työajalla, vaan kohtaamiset nuorten kanssa ovat enemmänkin satunnaisia, silloin tällöin kouluvierailujen yhteydessä tapahtuvia esim. etsivien nuorisotyöntekijöiden tapaamisia. Suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä yhteistyöllä saavutettaisiin parempia tuloksia esimerkiksi keskeyttämisten kohdalla. Opinnäytetyön tulosten perusteella olisi ensiarvoisen tärkeää saada ammatillisiin oppilaitoksiin palkattua kokopäiväisiä nuorisotyöntekijöitä, matalan kynnyksen kohtaajia, joilla on kosketuspinta nuorten arkeen muutoinkin kuin opetuksen näkökulmasta. Tämän jälkeen voitaisiin alkaa puhua monialaisesta ja tavoitteellisesta yhteistyöstä. (Ilonen 2014.)

Vuosikymmenen alkupuolen tutkimuksiin verrattuna on päästy jo kohtuullisen pitkälle tutkimuksellisestakin näkökulmasta. Enää ei tarvitse perustella sitä, tarvitaanko nuorisotyötä kouluissa ja onko opiskelijoiden henkilökohtainen ohjaaminen tarpeellista. Ammatillisen koulutuksen reformi on jo itsessään pakottanut pedagogit ajattelemaan uudella tavalla. Henkilökohtaistamisesta on tullut opettajien arkipäivää. Toisaalta opettajien osaaminen ei ole pysynyt tässä muutoksessa mukana eivätkä he ole välttämättä saaneet tähän kylliksi tukea ja koulutusta. Sen sijaan nyt olisi nuorisotyöllisen työotteen hyödyntämiselle oikea hetki.

3 AMMATILLISEN KOULUTUKSEN HYVINVOINTITYÖ

3.1 Oppilaitoksen hyvinvointityö käsitteenä

Hyvinvointityö oppilaitoksissa on käsitteenä itsessään jo varsin kuvaava, vaikka sille ei löydy tieteellistä määritelmää eikä se ole tutkimuksellisesti vakiintunut käsite. Hyvinvointiin liitetään useimmiten ihmisen fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Opiskelijahyvinvoinnilla tarkoitetaan opiskelija-huoltoa sekä kaikkea muuta opiskelijan hyvinvointia lisäävää monialaista työtä. Hyvinvointityössä ovat mukana koko oppilaitoksen henkilökunta, opiskelijat, opiskelijahuoltohenkilöstö, kuntien ja kolmannen asteen toimijoita. (Opiskeluhuvinvointi 2020.)

Oppilaitoksen yhteisöjen hyvinvointia voidaan tarkastella terveyttä edistävien toimintatapojen sekä psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Psyykkisen toimintaympäristön oppilaitoksessa muodostavat sekä oppilaitoksen henkilöstä että opiskelijat yhdessä. Psyykinen toimintaympäristö rakentuu oppilaitosyhteisössä vallitsevasta tunneilmastosta sekä kullekin ryhmälle ominaisesta ilmapiiristä. Ilmapiiriin vaikuttavat kokemukset henkisestä turvallisuudesta, kuulluksi tulemisesta sekä saadusta arvostuksesta. Tärkeitä oppilaitoksen ilmapiiriin ja siten hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet, kokemukset yhdenvertaisuudesta sekä opiskelun mielekkyydestä ja viihtyvyys. (Hietanen-Peltola & Korpilahti 2015, 32.)

3.2 Monialainen yhteistyö

Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan eri toimialojen ja sektoreiden kesken tehtävää yhteistyötä. Monialaisessa yhteistyössä eri sektoreiden palvelut ja niissä oleva ammattitaito kohtaavat. Voidaan puhua eri toimialojen asiantuntijoiden yhteistyöstä. (Lybeck & Walldén 2011, 26 - 27.) Monialaisen työn avulla tuotetaan yhteisöllistä osaamista ja yhdessä tuotettua uutta tietoa, johon mikään monialaiseen työhön osallistuvista tahoista ei kykene yksin (Leppä 2012, 37.)

Monialaisuudesta ja moniammatillisuudesta puhutaan usein samana asiana niin arkikielessä kuin kirjallisuudessa. Moniammatillisuudella tarkoitetaan eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä saman toimialan sisällä, kun monialaisuudella haetaan nimenomaan laajempaa asiantuntijuutta ja osaamisen jakamista yli sektorirajojen. (Leppä 2012, 36-37.) Monialaisessa työssä on tarkoitus rakentaa yhteinen käsitys yhteisestä tehtävästä asiakkaan hyödyksi (Siurala 2011, 148).

Oppilaitoksen hyvinvointityö on monialaista työtä, sillä siinä toimitaan yli sektorirajojen. Opiskeluhuollon palvelut eivät ole Salpauksen omia palveluita vaan Lahden kaupunki tuottaa niin kuraattori- kuin terveydenhuollon palvelut Salpauksen opiskelijoiden käyttöön opiskeluhoitolain mukaisesti. Valtaosan muusta oppilaitoksen hyvinvointityöstä Salpaus tuottaa itse. Salpauksessa kuitenkin puhutaan yleisesti moniammatillisesta työstä, sillä arjessa käsitteet menevät usein sekaisin.

Nuorisotyötä kouluissa tehdään useimmiten osana monialaista verkostoa. Kii-lakoski (2014) käyttää tutkimuksessaan termiä koppiaikuiset osoittamaan perinteisellä tavalla toiminutta opiskelijahuollon henkilöstöä esimerkiksi kuraattoreita ja terveydenhoitajia. Useimmiten heidät voi tavata ajanvarauksella tai he istuvat suljettujen ovien takana, liikennevalojen kertoessa, onko henkilö vapaa vai varattu. Nuorisotyössä sen sijaan pyritään välttämään suljettujen ovien taakse sulkeutumista ja kohdataan opiskelijat siellä, missä he luonnostaankin oppilaitoksissa ovat; käytävillä, työsaleissa ja pihoissa.

Omien kokemusteni perusteella on tärkeää, että nuorisotyö osallistuu koulun monialaiseen yhteistyöhön. Nuoren kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen on monialaisen työn yhteinen tavoite. Monialaisen yhteistyön avulla voidaan tukea nuoria yksilöinä ja ryhmän sekä yhteisön jäseninä. Yhteisen keskustelun ja tavoitteen asettelun avulla jokaisen ammattilaisen rooli kirkastuu ja työ tulee läpinäkyväksi monialaiseen yhteistyöhön osallistuville kuin. Oppilas- ja opiskeluhoitoryhmät ovat valmiita monialaisia yhteistyöryhmiä kouluissa ja niihin osallistumisen on katsottu lisääväan nuorisotyön ymmärtämistä. Lisäksi yhteistyöllä on tärkeä merkitys sille, että oikea-aikaista tukea on saatavilla ja jokainen monialaiseen yhteistyöhön osallistuva ammattilainen pystyy ohjaamaan

nuoria sopivien palveluiden piiriin koulun sisällä tai tarvittaessa myös sieltä ulospäin.

3.3 Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (kuva 1). Opiskeluhooltoja toteutetaan monialaisena yhteistyönä opetuksen järjestäjän, sosiaali- ja terveystieteiden sekä opiskelijan ja huoltajien kanssa. Opiskeluhoollon palveluita ovat kuraattori- ja psykologipalvelut sekä opiskeluterveydenhuolto. (THL 2017.) Opiskeluhoolto on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) säätelee opiskeluhoitoa. Lain tarkoituksena on edistää opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia. Opiskeluhoitolaisissa puhutaan niin yksilöllisestä kuin yhteisöllisestä opiskeluhoollosta.

Kuva 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus (Opiskeluhoolto 2020)

Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään

edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Lain mukaan vastuu opiskeluhuollon toteuttamisesta on ensisijaisesti oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013.) Nuorisotyö koulussa ei ole suoraan opiskeluhuoltolain ohjaama, vaikka työotteessa ja tavoitteissa onkin yhteneväisyyksiä opiskeluhuollon palveluiden kanssa (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 14).

Yhteisöllisestä opiskeluhuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolailla. Laissa yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteutetaan niin osana opetusta kuin osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävillä toiminnoilla. Erilaisten yhteisöllisten aktiviteettien avulla oppilaitoksen henkilöstö tulee opiskelijoille tutuksi ja yhteyden ottaminen saattaa helpottua. (Opiskelijahuolto 2020; Opiskelijan hyvinvointi ja tuki ammatillisessa koulutuksessa 2020.)

Yksilöllinen opiskeluhuolto tarkoittaa yksittäiseen opiskelijaan kohdistettavia opiskeluhuollon palveluita. Yksilöllinen opiskeluhuolto tarkoittaa kuraattorin, psykologin ja kouluterveydenhoitajan tai lääkärin palveluita. Kuraattori tukee opiskelijoita hankalissa sosiaalisissa tilanteissa esimerkiksi vaikeissa perhetilanteissa. Psykologi sen sijaan huolehtii mielen hyvinvointiin liittyvistä haasteista. Terveystoimijalle opiskelija voi hakeutua mikäli hänellä on huolia terveyteensä liittyvissä asioissa. Terveystoimijan tehtävä on seurata opiskelijoiden terveyttä opintojen ajan. (Opiskelijan hyvinvointi ja tuki ammatillisessa koulutuksessa 2020.) Yksilölliseen opiskeluhuoltoon kuuluu myös tapauskohtaisesti monialainen asiantuntijaryhmä, mikäli se on opiskelijan tuen tarpeen kannalta oleellinen. Yksilöllinen opiskeluhuolto edellyttää on aina vapaaehtoista ja siihen tarvitaan opiskelijan suostumus. (Opiskeluhuolto 2020.)

3.4 Hyvinvointityötä koulutuskeskus Salpauksessa

Hyvinvointityöksi mielletään helposti pelkästään opiskeluhuolto, sillä se on selkeästi lailla ohjattua ja sillä on pitkä historia suomalaisessa koulutuksessa.

Oppilaitoksen hyvinvointityö on kaikkien yhteinen asia eikä rajoitu koskemaan pelkästään opiskeluhuoltoryhmää.

Päijät-Hämeen opiskeluhuoltotyössä panostetaan suunnitelmallisuuteen, yhteisöllisyyteen, varhaiseen tukeen sekä dialogiin. Opiskeluhuollossa painotetaan ennaltaehkäisyyn koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, josta ovat vastuussa kaikki yhteisössä työskentelevät. Opiskelijoilla on yhteisöllisen opiskeluhuollon lisäksi oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon, jota tehdään erikseen koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja opiskeluhuoltopaleluiden asiakastyössä. Tavoitteena on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia sekä huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä. (Päijät-Hämeen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018 - 2021.)

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden ikäjakauma ulottuu perusopetuksesta tulevista aikuisiin. Ammatillisessa koulutuksessa sekä yhteisöllisessä että yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa tehdään laajaa verkostoyhteistyötä. Oppilaitoksen ulkopuoliseen verkostoon voi kuulua toimijoita esim. nuorisotyön, sosiaali- ja terveystoimen, koulutuksen, Kelan, TE-toimiston, poliisin, seurakunnan sekä kolmannen sektorin taholta. Koulutuskeskus Salpauksessa tarjotaan opiskeluhuoltolain määräämien palveluiden ja monialaisen asiantuntijaryhmän lisäksi mielenterveys- ja päihdepalveluita. Koulutuskeskus Salpauksessa yksikkö- tai kampuskohtaisista opiskeluhuoltoryhmistä käytetään nimitystä hyvinvointiryhmä. (Mt.)

Koulutuskeskus Salpauksessa hyvinvointityön tavoitteena tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua ja tasapainoista kehitystä ammattilaiseksi, sekä opiskelijan kykyä toimia muuttuvassa työelämässä. Opiskelijan hyvinvointi on koko henkilöstön vastuulla. Oppilaitoksen hyvinvointityötä on kaikki se työ, jota tehdään sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi. Oppilaitoksen hyvinvointityöhön osallistuu koko oppilaitoksen henkilöstö, opiskelijat, huoltajat ja yhteistyöverkostoiden toimijat. Opiskelijan aito kohtaaminen, kuuleminen ja yksilöllinen kunnioittaminen lisäävät turvallisuutta ja luottamuksen tunnetta. Henkilöstön moniammatillinen yhteistyö tukee laadukasta kasvusta ja koulutusta. (Opiskeluhuvinvointi 2020.)

Koulutuskeskus Salpauksessa perustutkinnon opiskelijalla tai ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa olevalla opiskelijalla on käytössään koko opiskeluajan opiskeluterveydenhuollon, psykologin ja kuraattorin palvelut. Lisäksi opiskelijalla on käytössään haastavissa elämäntilanteissa mielenterveys-, kriisi- ja päihdetyön asiantuntijana palveluohjaaja. Myös oppilaitospastorilta voi saada tukea erilaisissa arkea haastavissa tilanteissa. (Mt.)

Opiskeluhuollon tärkeä tehtävä on edistää välittämisen kulttuuria oppilaitoksessa. Koulutuksen järjestäjä vastaa opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhuollosta. Oppilaitoksen sijaintikunnat vastaavat opiskeluterveydenhuollosta sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluista opiskelijoiden kotipaikasta riippumatta. Jokainen opiskelija vaikuttaa omalla toiminnallaan Salpauksen hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen. (Mt.)

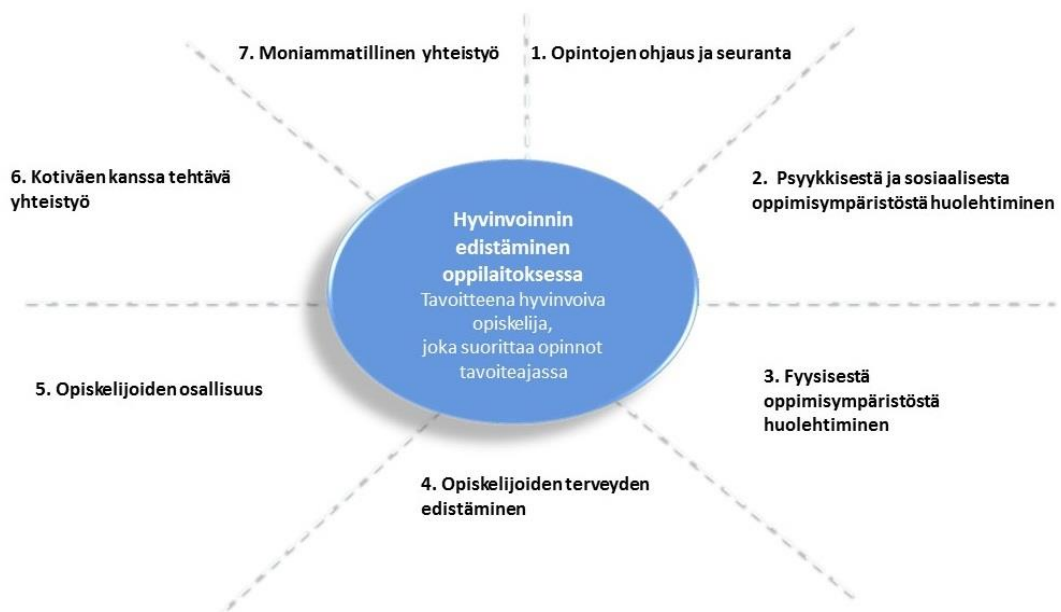
Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona yhteistyössä opiskelijoiden, heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Ennaltaehkäisevän toiminnan tulee olla opiskeluhoitoon painopisteenä. Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työn avulla pyritään ehkäisemään ongelmien syntymistä ja koulutuksen keskeytymistä. (Mt.)

Salpauksen hyvinvointiryhmät kokoontuvat pääsääntöisesti kerran kuukaudessa kokoonpanon koosta riippumatta. Hyvinvointiryhmä ei ole sama kuin opiskeluhoitoryhmä. Hyvinvointiryhmässä on mukana opiskeluhoitoryhmän lisäksi myös etsivät nuorisotyöntekijät, oppilaitospappi, kampusohjaajat ja kutsumassa esim. Salpauksen ateria- tai kiinteistöpalvelut, viranomaisia ja yksityisen sekä kolmannen sektorin edustajia. Lisäksi koulutuskeskus Salpauksessa kokoontuu Salpauksen-tasoinen opiskeluhoitoryhmä, joka kokoontuu neljästä viiteen kertaan vuodessa. Opiskelijoiden hyvinvointia tarkastellaan ryhmätasolla myös koulutusaloittain jaksopalavereissa, joissa jokainen opiskeluryhmä käydään monialaisesti läpi ja ohjataan opiskelijoita tarpeen mukaan kuhunkin tilanteeseen sopivan hyvinvoinnin ammattilaisen palvelun piiriin. Jaksopalavereita pidetään noin neljä kertaa vuodessa. Jaksopalavereihin osallistuu pääsääntöisesti kunkin alan opetusalan päällikkö, ryhmän vastuuhjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, opo ja erityisopettaja. Hyvinvointityöhön

koulutuskeskus Salpauksessa osallistuvat opiskelijat ja koko henkilöstö yhdessä aina hallinnosta kiinteistöpalveluihin. (Mt.)

3.5 Hyvinvoinnin osa-alueet

Koulutuskeskus Salpauksessa hyvinvoinnin edistämiseen liittyvä hyvinvointityö on jaettu seitsemään eri osa-alueeseen (kuva 2). Hyvinvointityön tavoitteena on hyvinvoiva opiskelija, joka suorittaa ammatilliset opinnot hänen kanssaan henkilökohtaisesti suunnitellussa tavoiteajassa. Lisäksi hyvinvointityön tavoitteena on koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnin lisääminen. Kuvassa 2 esitetään hyvinvointityön laajuus kokonaisuutena. Hyvinvointityöhön osallistuvilla tahoilla löytyy Salpauksen hyvinvointityössä omia sektoreita sekä kaikille yhteisesti kuuluvia sektoreita.

Kuva 2. Hyvinvoinnin edistäminen oppilaitoksessa (Opiskeluhyvinvointi)

Opintojen ohjaus ja seuranta on pääsääntöisesti oppilaanohjaajan ja vastuuhjaajan vastuulla. Toki kaikki opettajat osallistuvat jollain tapaa opintojen ohjaukseen ja seurantaan oman opetuksensa osalta. Myös alaikäisten opiskelijoiden huoltajat ovat mukana opintojen ohjauksessa ja seurannassa. Jatkuva yhteistyö kotiväen kanssa on ensiarvoisen tärkeää tässä kohtaa.

Psyykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä huolehtiminen nähdään usein kuraattorin, terveydenhoitajan ja psykologin tehtäväksi. Näin ei kuitenkaan ole vaan psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön hyvinvoinnista jokainen opiskelija ja henkilöstön jäsen huolehtii osaltaan. Psykologi tarjoaa opiskelijoille tukea vaikeissa elämäntilanteissa ja mielen hyvinvoinnin haasteissa. Hän myös avustaa oppimisvaikeuksien tunnistamisessa ja niissä tukemisessa. Kuraattoripalveluiden tarkoituksena on tukea sekä yksittäisten opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia että oppilaitosyhteisöjen toimintaa. Palveluohjaaja toimii oppilaitoksessa mielenterveys- ja päihdeasioiden asiantuntijana ja hänellä on myös tärkeä rooli psyykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä huolehtimisessa oman erityisosaamisensa kautta. Psyykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä huolehtiminen on koko Salpauksen yhteinen tehtävä. (Opiskeluhuollon palvelut 2020.)

Fyysisestä oppimisympäristöstä huolehtiminen on myös kaikkien yhteinen asia. On ensiarvoisen tärkeää, että jokaiselle opiskelijalle luodaan turvallinen oppimisympäristö ilman pelkoa kiusatuksi tulemisesta tai esimerkiksi loukkaantumisesta opiskelun aikana. Opiskelijoilla on myös itsellään merkittävä rooli fyysisestä oppimisympäristöstä huolehtimisessa. On tärkeää, että oppilaitoksessa vallitsee avoin ilmapiiri, jotta epäkohdista fyysisen turvallisuuden suhteen uskalletaan ilmoittaa henkilöstölle, jos he eivät ole epäkohtia syystä tai toisesta huomanneet.

Opiskelijoiden terveyden edistäminen on luonnollisesti myös koko oppilaitosyhteisön tehtävä. Terveydenhuollon ammattilaisena opiskeluterveydenhuolto tukee omalta osaltaan opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä huolehtimalla esimerkiksi terveystarkastuksista ja päihteisiin liittyvistä lainsäädännöllisistä puheeksi ottamisista ja reagoinneista. Huolen puheeksi ottaminen on kuitenkin koko henkilöstön ja opiskelijoiden yhteinen tehtävä tässäkin kohtaa. (Opiskeluhuollon palvelut 2020.)

Opiskelijoiden osallisuus on tärkeä osa opiskelijahyvinvointia. Salpauksessa opiskelijat osallistuvat ja vaikuttavat aktiivisesti yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentamiseen. Opiskelijatoiminnan koordinaattorilla on tässä merkittävä rooli. Kehittämistoiminnan painopisteenä ovat muiden muassa opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuudet, tutor- ja opiskelijakuntatoiminta, opiskelijatapahtumat

sekä palautejärjestelmä. Osallisuuden lisääminen ja siihen vaikuttaminen on kaikkien salpauslaisten yhteinen tehtävä. (Opiskelija-, tutor- ja vaikuttamistointi 2020.)

Kotiväen kanssa tehtävästä yhteistyöstä vastaavat lähinnä ryhmien vastuujaaajat mutta toki koko oppilaitoksen opetushenkilöstöllä on velvollisuus olla yhteydessä koteihin. Kotiväen kanssa tehtävä yhteistyö painottuu opiskeluhyvinvoinnin näkökulmasta huolen puheeksi ottamiseen ja onnistumisien jakamiseen sekä koulutuksien esittelyyn kotiväen illoissa tai avoimissa ovissa. Myös opiskelijoiden huoltajilla ja muulla kotiväellä on tässä kohtaa merkittävä rooli. Opiskelijahyvinvoinnin kannalta tärkeää, että oppilaitos saa palautetta sekä onnistumisista että kehittämisen kohteista.

Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuu koko henkilöstö ja opiskelijat yhdessä. Säännöllisesti kokoontuvat hyvinvointiryhmät ovat itsessään moniammatillisia ryhmiä. Moniammatilliseen hyvinvointityöhön osallistuu tarvittaessa ja kutsuttaessa myös opiskeluhuollon ulkopuolisia tahoja esimerkiksi yksityiseltä tai kolmannelta sektorilta.

3.6 Aiemmat tutkimukset koulun hyvinvointityöstä

Janhunen (2013) on tutkinut väitöskirjassaan 8. – 9.-luokkalaisten oppilaiden kokemuksia siitä, mistä heidän mukaansa kouluhyvinvointi koostuu ja millaisista tekijöistä hyvinvointi koulussa on riippuvainen. Janhusen tutkimustuloksissa korostui turvallisen ilmapiirin ja koulun sisäisten suhteiden merkitys. Yhteisöllisyys ja yhteisöön kuulumisen tunne ovat tutkimuksen mukaan merkityksellisempiä kuin koulutyön ulkoisiin järjestelyihin liittyvät tekijät. Tutkimuksessa koulu näyttäytyi oppilaille yhteisönä, jossa merkittävää oli niin oppilaiden kuin oppilaiden ja opettajien väliset sosiaaliset suhteet. Tähän ei perinteisesti kouluissa kiinnitetä kylliksi huomiota. Kavereilla oli kouluviihtyvyyden ja motivaation kannalta oleellinen merkitys. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää tutkijan mukaan esimerkiksi kasvatus-, opetus- ja nuorisualan koulutuksessa sekä kasvatus- ja opetustyön suunnittelussa, järjestämisessä ja kehittämisessä. (Janhunen 2013.)

Ojala (2017) on tehnyt opinnäytetyön nuorisotyön vaikutuksista lukiolaisten hyvinvointiin. Opinnäytetyön tuotoksena Ojala kehitti mallin laadukkaasta ja hyvinvointia edistävästä nuorisotyöstä lukiossa. Ojala jakoi raportissaan lukiossa toimivan nuorisotyöntekijän tehtävät neljään eri kategoriaan, jotka ovat välituntitoiminta, opiskelijahuoltoon osallistuminen, yhteistyö henkilöstön kanssa ja opiskelijakunnan sekä tutor-toiminnan ohjaaminen. Lukio on toimintaympäristönä nuorisotyölle vielä melko vieras ja Ojalan malli voi toimia suunnittelun pohjana muissa suomalaisissa lukioissa. (Ojala 2017.)

Manninen (2020) on opinnäytetyössään selvittänyt uudenlaisia hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä keinoja ja nuorisotyöllisiä menetelmiä lukion ja nuorisotyön yhteistyönä. Opinnäytetyössä nousi esiin ennaltaehkäisyn tärkeys nuorten hyvinvoinnin edistämisessä erityisesti yksinäisyyden ja pahoinvoinnin kehittymisen näkökulmasta. Opinnäytetyön tulosten mukaan erityisesti yhteisöllinen tekeminen, sosiaaliset suhteet, matalan kynnyksen kohtaaminen ja läsnäolo, opiskelijoiden osallisuus ja monialainen yhteistyö sekä uudet työmuodot edistävät nuorten hyvinvointia. Tutkimustulosten perusteella nuorisotyön osaaamista tulisi viedä myös lukioihin. (Manninen 2020.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen kohde, kohdejoukko ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen kohdejoukoksi valikoitui koulutuskeskus Salpauksen hyvinvointityötä tekeviä ammattilaisia. Olin varannut etukäteen hyvinvoinnin ammattilaisryhmien tapaamisten kokoonkutsujilta haastatteluajan tapaamisten oheen. Olin mukana kahden eri kampuksen eri tavalla järjestäytyneessä hyvinvointiryhmässä ja yhdessä toisen asteen kuraattoritimissä. Koulutuskeskus Salpauksen hyvinvointiryhmät ovat kolmella tapaa rakentuneita. On sekä hyvin laajoja koko kampusta koskevia hyvinvointiryhmiä että koulutusala- ja opetusala-kohtaisia hyvinvointiryhmiä. Näin ollen kokoonpanot voivat olla kooltaan hyvin erilaisia. Tutkimukseen valikoitui yksi kampuskohtainen hyvinvointiryhmä sekä yksi koulutusala-kohtainen hyvinvointiryhmä.

Kampuskohtaisessa hyvinvointiryhmässä oli mukana kaikkien kyseisen kampuksen opetusalojen opetuslapäälliköt, opettajaedustus, kuraattorit, terveydenhoitajat, etsivä nuorisotyöntekijä, kampusohjaajat, opiskelutoiminnan koordinaattori, opo, erityisopettaja ja oppilaitospappi.

Opetuslakohtaisessa hyvinvointiryhmässä oli mukana opetuslapäällikkö, opettaja, kuraattori, oppilaitospappi, opiskelutoiminnan koordinaattori, oppilaanohjaaja ja taitovalmentaja.

Toisen asteen kuraattoritiimissä oli paikalla valtaosa Lahden kaupungin palkkaamista kuraattoreista, jotka tekevät koulun sosiaalityötä joko lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa tai vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

Tutkimuksen tutkimuskysymykseksi muotoutui: Mikä on nuorisotyön rooli koulutuskeskus Salpauksen hyvinvointityössä?

4.2 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmät

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on antaa tutkittavalla asialle tai ilmiölle mahdollisimman kokonaisvaltainen tulkinta ja pyrkiä syvälliseen ymmärtämiseen. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole löytää totuutta tutkittavasta asiasta vaan tutkimuksen avulla tutkittava ilmiö saa syvällisempiä merkityksiä ja selityksiä tutkijan tekemien tulkintojen avulla (Kananen 2014, 18 – 19, Vilka 2005, 98).

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analyysi on syklinen prosessi, ja tämä ei ole tutkimuksen viimeinen vaihe, vaan toiminta ja itse tutkimusprosessi ohjaavat tiedonkeruuta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston analyysi määrittää sen, milloin aineistoa on kerätty riittävästi eikä etukäteen voida tarkasti määritellä, miten ja kuinka paljon tietoa kerätään. Aineistoa on kerättävä niin paljon, että tutkija ymmärtää ilmiön ja tutkimusongelma ratkeaa. (Kananen 2014, 18 – 19.)

Laadullisen tutkimuksen tulokset eivät ole yleistettäviä, sillä ne pätevät vain tutkimuskohteen osalta. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa on kiinnostuttu siitä, miten ihmiset näkevät ja kokevat oikean elämän asioita. Laadullinen tutkimus tehdään oikeissa tilanteissa. Tutkija menee kentälle tutkittavan ilmiön pariin havainnoimaan tai haastattelemaan. Tutkijalla ja tutkittavalla on suora kontakti. (Kananen 2014 19.)

Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa teemallisten ryhmähaastatteluiden avulla tietoa nuorisotyön roolista oppilaitoksen hyvinvointityössä. Saadun tiedon pohjalta nuorisotyötä voidaan lähteä suunnittelemaan ja toteuttamaan oppilaitoksessa yhdessä muiden toimijoiden kanssa osana oppilaitoksen monialaista hyvinvointityötä.

Teemahaastattelu on yksi yleisimmistä laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmistä. Haastattelu on tavallaan kuin keskustelu, jossa tutkijan aloitteesta keskustellaan tietyistä aiheista ja jonka avulla tutkija kerää itselleen tietoa. Teemahaastattelua käytetään, kun ilmiötä ei tunneta ja halutaan lisätä ymmärrystä. Teemalla tarkoitetaan kysymystä laajempaa kokonaisuutta ja teema on aihe, josta keskustellaan. (Kananen 2014, 78.) Tutkimushaastattelu voi olla hyvinkin vapaamuotoinen ja ilmapiiriltään rento. Haastattelija voi ottaa osaa keskusteluun ja näin samalla ohjata keskustelua kysymystensä suuntaan. Eläytymällä tutkija kannustaa haastateltavia kertomaan vapaammin omista kokemuksistaan ja tilanne pysyy luontevampana ja miellyttävänä. (Eskola ym. 2018, 27 – 28.)

Teemahaastattelussa aihepiirit eli teema-alueet on etukäteen määritelty. Haastattelun aikana käydään etukäteen määritellyt teema-alueet läpi mutta enemmän keskustelun omaisesti eikä valmista haastattelurunkoa noudattaen. Teemahaastattelussa ei ole strukturoidulle haastattelulle tyypillisiä tarkasti muotoiltuja kysymyksiä tai kysymysjärjestystä. Haastattelijan tehtävänä on huolehtia, että kaikki aihepiirit käydään läpi ja tätä varten hänellä saattaa olla mukanaan tukilista teema-alueista. Teemojen laajuus ja järjestys voivat vaihdella haastattelusta toiseen. Teemahaastattelussa haastateltava pääsee puhumaan halutessaan hyvin vapaamuotoisesti aiheesta ja tekemään yksilöllisiä tulkintoja teemoista. (Eskola & Suoranta, 1998, 87 – 88; Eskola ym. 2018, 30.)

Tutkimustani varten toteutin kolme erillistä ryhmähaastattelua eri kokoisissa kokoonpanoissa. Olin tehnyt haastatteluja varten kysymysrunгон (liite 1), jonka avulla pyrin varmistamaan sen, että kaikki teemat tuli käsiteltyä. Lisäksi olin kirjannut muutamia apukysymyksiä haastatteluiden ja muistini tueksi. Kysymysten avulla ohjasin keskusteluita. Haastattelut muovautuivat niiden edessä ja pysyivät kohtuullisen avoimina ja rentoina. Vallitsevan poikkeustilanteen vuoksi haastattelut järjestettiin virtuaalisesti verkossa Teams-viestintäalustalla videoyhteyden avulla.

Ryhmähaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa on yhdellä kertaa paikalla useita haastateltavia. Ryhmähaastattelun tavoitteena on ryhmäkeskustelu halutuista aihealueista tai teemoista. Ryhmähaastattelun avulla haastateltavat saavat toisistaan tukea, rohkaisua ja innostusta keskusteluun. (Eskola ym. 1998, 95 – 96.)

Ryhmäkeskustelu on järjestetty keskustelutilaisuus, jossa keskustellaan vapaamuotoisesti mutta keskittyneesti tietystä aiheesta. Ryhmän kokoamisella on tärkeä rooli ryhmäkeskustelun suunnittelussa ja onnistumisessa. Keskustelijat voidaan rekrytoida mukaan ammattilaisten avulla. Näin varmistetaan, että keskusteluun saataisiin paras mahdollinen otos osallistujia. Osallistujien valinnalla voidaan vaikuttaa merkittävästi siihen, miten keskustelu onnistuu. Ryhmäkeskustelun tarkoituksena on saada osallistujat vuorovaikutukseen keskenään. (Valtonen 2005, 228.) Pietilän (2010) mukaan ryhmäkeskustelussa osallistujat joutuvat muodostamaan yhteisöllisesti jaettua ymmärrystä kunkin yksilöllisistä käsityksistä, uskomuksista ja kokemuksista. Tämä edellyttää sitä, että on käytävä neuvottelua eroavaisuuksista, jotka ovat muodostuneet erilaisista mielipiteistä ja ajatuksista. (Pietilä 2010, 213 – 219.) Parhaimmillaan ryhmäkeskusteluun osallistujien erilaiset näkökulmat, vuorovaikutteiset kommentit sekä ideat toimivat sytykkeinä toisilleen ja synnyttävät uudenlaisia, joskus yllättäviäkin näkökulmia. Merkityksellistä on myös se, ovatko osallistuja toisilleen ennalta tuttuja vai täysin vieraita ja millaisessa asemassa he ovat toisiinsa nähden. Haastateltavien valinnalla ei pyritä tilastolliseen edustettavuuden vaan erilaisten näkökulmien esiin tuomiseksi pyritään saamaan koolle monipuolinen joukko haastateltavia. (Valtonen 2005, 226 – 228.)

Ryhmäkeskustelussa tutkijan nähdään toimivan keskustelun rakentajana, ohjaajilijana ja rohkaisijana sen sijaan, että hän haastattelisi ihmisiä heidän kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Ryhmäkeskusteluissa tutkijan rooli on nimenomaan rohkaista osallistujia keskinäiseen vuorovaikutukseen ja vaihtamaan ajatuksia tutkittavasta aiheesta. Ryhmäkeskusteluissa vuorovaikutus on hyvin monimuotoista ja tutkija saattaa jäädä keskustelun avulla tutkimaan nimenomaan ryhmän vuorovaikutusta. Tämä voi tarkoittaa sitä, että tutkijan haastattelua varten valitsemat teemat eivät toistu suunnitellun kaltaisina ryhmäkeskustelussa vaan aineisto saattaa jäädä vaillinaiseksi. Tämän vuoksi on tärkeää, että tutkimusaineisto järjestetään, jotta tutkimuksen kannalta oleelliset teemat mahdollisesti löytyvät aineiston viidakosta. (Pietilä 2010, 213 – 219.)

4.3 Aineistonkeruuprosessin eteneminen

Tutkimusta varten toteutettiin kolme ryhmähaastattelua. Ryhmähaastatteluiden kohderyhmäksi valikoitui kolme erilaista hyvinvointityötä päivittäin tekevää valmista kokoonpanoa. Hyvinvointiryhmät (H1 ja H3) sekä kuraattoritimi (H2) kokoontuivat ja näin myös ryhmähaastattelut tapahtuivat Teamsissa poikkeusajan järjestelyiden vuoksi. Ryhmähaastatteluihin osallistui kokonaisuudessaan 39 ammattilaista.

Haastattelut ovat tulososion sitaateissa nimetty tunnuksilla H1, H2 tai H3. Haastatteluja varten luotiin ryhmähaastattelurunko (liite 1), jonka avulla varmistettiin kaikkien tutkimusongelman kannalta oleellisten teemojen käsittely haastatteluiden aikana. Haastatteluissa haastattelijalla oli keskustelua eteenpäin ohjaava rooli.

Haastatteluiden jälkeen haastatteluaineisto litteroitiin sanasta sanaan tekstiksi. Litteroinnin jälkeen aineisto ryhmiteltiin Koulutuskeskus Salpauksen hyvinvoinnin osa-alueiden pohjalta kahteen pääotsikkoon niiden esiintymistiheyden perusteella ja aloitettiin aineisopohjaisen analyysin rakentaminen kirjoitettavaan muotoon. Analyysivaiheen jälkeen tulokset kirjoitettiin kahden otsikon alle.

4.4 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen analyysi aloitetaan usein haastattelutilanteiden edessä. Jo haastatteluiden aikana tutkija tekee havaintoja esiin nousevista ilmiöistä ja niiden esiintymistiheydestä. Tutkija saattaa teemoitella tai hahmotella malleja syntyneiden havaintojen perusteella tai kerätä lisää materiaalia saadakseen vahvistusta jollekin hypoteesille tai mallille. Tutkijalla saattaa olla valmiina joitain teorian pohjalta muovautuneita johtoideoita, joiden todentamiseksi hän tarvitsee lisää aineistoa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 136.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston tulkintaa tehdään koko tutkimusprosessin ajan. Laadullisessa tutkimusprosessissa tiedonkeruu ja analyysi vuorottelevat. Kerätty aineisto analysoidaan ja tämän jälkeen kerätään lisää aineistoa, joka jälleen analysoidaan. Tällaisia tiedonkeruun ja analysoinnin kierroksia voi olla useita, sillä laadullisessa tutkimuksessa on etukäteen mahdotonta määrittellä, millaista tietoa tarvitaan ja millaisia määriä. Tutkimuksen lopussa yhteenvedon laatimisen yhteydessä tutkija luo jälleen tulkinnallisia selityksiä tutkittavalle ilmiölle. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 152; Kananen 2014, 99.)

Aineislähtöinen sisällön luokittelu tarkoittaa sitä, että tutkimusaineisto luokitellaan aineistosta nousevien löydösten mukaan. Aineiston keräämisen jälkeen tutkimusaineistoon tutustutaan, sitä järjestellään ja rajataan kunnes päästään aineiston luokitteluun ja teemojen tai ilmiöiden löytymiseen. Tämän jälkeen aloitetaan löydösten tulkinta sekä niiden analysointi suhteessa tutkimuskysymykseen. (Ruusuvuori ym. 2010, 12.)

Tutkimuksessa käytettiin aineistolähtöistä sisällön analyysiä eli aineisto luokiteltiin sen mukaan mitä siitä löytyi. Keräsin aineistoa kolmen eri ryhmähaastattelun avulla. Aina haastattelun päätteeksi analysoin jo saatua tutkimusaineistoa, luokittelin sitä ja tein muistiinpanoja, jotta seuraavassa ryhmähaastattelussa pääsisin pureutumaan tutkimusongelmaan vieläkin tarkemmin. Kun koko aineisto oli kerätty, litteroin kaikki haastattelut yhdellä kertaa. Jo litteroinnin aikana kirjoitin litteroidun tekstin väliin kursiivilla omia ajatuksiani työssäni tehtyjen havaintojen ja kokemusten pohjalta ja samalla analysoin kaiken aikaa ke-

rättyä aineistoa. Tutkimusaineiston litteroinnin jälkeen muokkasin ryhmähaastatteluaineiston tuloksiksi luokittelemalla tulokset Salpauksen hyvinvoinnin edistämisen osa-alueiden mukaisesti niiden esiintymistiheyden mukaisesti. Pääteemoiksi nostin psyykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä huolehtimisen ja moniammatillisen yhteistyön. Luokittelun jälkeen pyrin vastaamaan uudestaan tutkimuskysymykseeni eli löytämään vastauksen siihen, mikä on nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä.

5 TULOKSET

5.1 Psyykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä huolehtiminen

5.1.1 Yksinäisyydestä yhteisöllisyyden lisäämiseen

Useaan kertaan ryhmäkeskusteluissa nousi esiin huoli yksinäisistä, opiskeluihin ja yhteisöön kiinnittymättömistä nuorista, jotka kyllä vielä jaksavat ehkä tulla kouluun, mutta tulevat sinne aina yksin. Samat nuoret viettävät kaikki päivät yksin ja lähtevät koulusta yksin kotiin. Mitä nuorisotyöllä voisi olla tällaisille nuorille tarjota? Olisiko se juuri edellä mainittua kohtaamista, huomatuksi tulemista?

Näitä yksinäisiä on ihan kaikkialla. (H2)

Ettei kukaan syrjäytyisi eli jäisi yksin. Liian usein näkee, että opiskelija tulee, on ja lähtee yksin. (H3)

Huoli yksinäisistä opiskelijoista. Kouluun tuleminen haastavaa ja ahdistavaa monia opiskelijoita. Kouluun saattajia jopa tarvittaisiin. (H3)

Vai olisiko se kenties uudenlaisen toiminnan rakentamista? Opiskelijoiden iltapäivä- ja vapaa-ajan toiminta herätti keskustelua ja yhdeksi teemaksi nousi vapaa-ajan toiminnan järjestämisen tarve. Nuorisotyö on perinteisemmin vapaa-aikatyötä, joka sijoittuu virallisen ajan ulkopuolelle. Opiskelijat kuitenkin kaipaavat heti koulun jälkeen tapahtuvaa toimintaa ja harrastuksia. Perusasteella koulujen kerhotoiminta erityisesti alakoulun puolella on monessakin kunnassa hyvin aktiivista. Harrastamisen kynnys madaltuu, kun harrastamaan voi jäädä heti koulupäivän jälkeen ja usein vielä maksutta. Nuorten kanssa käydyissä keskusteluissa erityisesti uudelle paikkakunnalle muuttaneet opiskelijat

ovat toivoneet tätä. Näin heidän olisi helpompi kiinnittyä opiskeluyhteisöön, saada kavereita ja kotiutua uuteen kotikaupunkiinsa.

5.1.2 Turistit ja kadonneet

Tilaa keskusteluissa sai myös huoli niistä nuorista, jotka tulevat joka päivä kouluun mutta eivät opiskelemaan. He saattavat hengaila turistien lailla koululla päivät pitkät mutta eivät osallistu opetukseen tai muuhun järjestettyyn toimintaan. Nämä opiskelijat tulevat lähinnä tapaamaan kavereita, käyvät syömässä ja ovat ehkä osittain häiriöksikin. Jalkautumalla käytäville ja muihin yleisiin tiloihin oppituntien aikana, voidaan tavoittaa juuri näitä nuoria, jotka saattaisivat konkreettisestikin hyötyä siitä, että joku aikuinen ottaa heistä kopin ja kyselee, miksi oppitunneille ei mennä, miksi opiskeleminen ei kiinnosta ja mitä heille ylipäättään kuuluu ja olisiko kuitenkin halua saada tutkinto kasaan.

Meillä on ihan luvattoman paljon sellaisia niin sanottuja opiskelijoita, jotka kyllä tulee kavereidensa perässä tänne kampukselle mutta ei viihdy tuolla oppitunneilla eikä saleissa eikä tapaa ketään ammatti-ihmistä. Käy syömässä ja sit hengaillee tuolla muualla... niin se on mun mielestä sitä aluetta, missä sitä nuorisotyötä tarvitaan, et saadaan koppi siitä, mikä on se syy, ettei viihdytä tuolla opetuksessa ja viedä tutkintoa eteenpäin. (H1)

Lisäksi on niitä opiskelijoita, jotka eivät ole kenenkään hallussa. Oppilaitoksessa on myös niitä opiskelijoita, joilla poissaoloa on enemmän kuin läsnäoloa. Nämä opiskelijat ovat ikään kuin kadoksissa. Heihin ei olla ehkä saatu kontaktia epäsäännöllisen opiskelun vuoksi. Nämä opiskelijat eivät ehkä saavu sovittuihin tapaamisiin.

(...) kyselemässä miten menee ja tavoittelemassa ”kadonneita” opiskelijoita. (H2)

Nuorisotyön tehtävänä voi olla tarttua näihin opiskelijoihin siinä kohtaa, kun he ilmaantuvat kouluun. On tärkeää ottaa nuoren kanssa huoli puheeksi matalalla kynnyksellä ja kysellä kuulumisia. Tällaisista väliintuloista on hyviä kokemuksia ja niitä halutaan edelleen vahvistaa.

5.1.3 Ei kopissa ei kenenkään maalla

Tutkimuksen tuloksista nousee vahvasti esiin läsnä olevan ja turvallisen aikuisen tarve. Oppilaitokseen tarvitaan lisää matalan kynnyksen kohtaajia arkeen. Tarvitaan aikuisia, joilla on aikaa pysähtyä opiskeluarjen keskellä ja kysyä, mitä kuuluu. Tarvitaan kuuntelijaa, ohjaajaa, opastajaa, kannustajaa ja ihmistä, joka on aidosti hetkissä kiinni. Tarvitaan aikuista, joka ei ole lukuisten ovien, lukkojen ja liikennevalojen takana, aikuista, joka on tässä ja nyt.

Turvalliset aikuiset siinä arjessa on tärkeää. On valtavan paljon itsenäistä työtä opiskelijoilla. Ohjauksen määrä ja opettajan läsnäolo on jatkuvasti vähentynyt. Jokainen hyvä ohjaava ja turvallinen aikuinen on tarpeellinen. (H1)

Nuorisotyö oppilaitoksissa ei puutu sinällään opetukseen. Nuorisotyön rooli on pikemminkin oppimista tukeva, jolloin voidaan sen ajatella olevan nimenomaan kohtaamisia ja keskusteluja. Nuorisotyössä pohditaan syitä ja seurauksia. Nuorisotyöllä on tähän aikaa hehtisessä oppilaitosarjessa, jossa opetuksen ammattilaisten tehtävä on ohjata ja opettaa niitä asioita, joita kulloinkin on eri aloille tultu opiskelemaan. Nuorisotyön toivotaan jalkautuvan luokkiin ja työsaleihin oppituntien aikana käytäville jalkautumisen lisäksi. Jalkautumisen merkityksen on nähty olevan tärkeä. Jalkautumisen avulla nuorisotyö tulee tutuksi ja nuorisotyöntekijöillä on mahdollisuus samalla jo etsiskellä niitä yksilöitä ja ryhmiä, jotka saattaisivat olla tuen tarpeessa. Jalkautumalla niin opetustiloihin kuin oppilaitoksessa muutoinkin aktiivisesti, voidaan löytää niin sanottuja kuolleita kulmia, joissa nuoret viettävät aikaa esimerkiksi oppituntien aikana ja löytää niitä nuoria, jotka ovat ohjauksen tai tuen tarpeessa.

Meil' on tällasia niin sanottuja kuolleita kulmia täällä, että kun Salpauksen henkilöstöllä tehdään pääsääntöisesti opetustyötä niin se työ tapahtuu oppitunneilla ja työsaleissa ja sitten meillä on juuri näitä yleisiä alueita, minne mä nään, että nuorisotyöntekijät on erittäin tervetulleita. Kuraattorit tapaa nuoria omilla vastaanotoillaan ja ajoillaan. Samaa tekee terveydenhoitajat, psykologi ja opot (..) Ja sitten tää kaikki muu alue on vähän niin kuin ei kenenkään maata. (H1)

Tällaisten kohtaamisten avulla voidaan päästä keskusteluihin siitä, miksi kouluun tullaan oleskelemaan ja mikä on esteenä oppitunnille osallistumiseen. Jalkautumisesta on Salpauksessa hyviä kokemuksia ja sen avulla joihinkin

nuorten ajankohtaisiin, joskus vakaviinkin ilmiöihin on päästy nopeasti puuttumaan.

Nuorisotyön katsotaan voivan hyödyntää tätä niin kutsuttua ei kenenkään maata työssään, koska nuorisotyö ei sulkeudu vastaanotolle odottamaan nuorten sinne hakeutumista vaan joustavalla työotteellaan tekee työtä siellä, missä sille on suurin tarve.

Toisaalta keskusteluissa nousi esiin myös nuorisotyön oman tilan tarve. Oltiin sitä mieltä, että olisi tärkeää, että nuorisotyöntekijöillä olisi muiden ammattilaisten tapaan oma tila, jossa he olisivat tavattavissa tarpeen mukaan.

Turvallinen ja matalan kynnyksen paikka, johon esim. ne yksinäiset tai ahdistuneet opiskelijat voisivat mennä. (H2)

Nuorisotyöntekijällä saattaa olla joku paikka tai tila, minne opiskelijan on helppo tulla. Sitä voisi parhaimmillaan myös ammatillisella puolella nuorisotyö olla. (H2)

Joillain haastateltavista oli kokemusta perusasteella tehtävästä nuorisotyöstä ja nuorisotyöntekijöiden omista työtiloista. Koettiin, että nuorisotyöntekijän oma tila toimii matalan kynnyksen paikkana, jonne opiskelijoiden on helppo mennä. Tilaa kuvattiin enemmän nuorten kohtaamisen paikkana eikä niinkään vastaanottona. Tilan ajateltiin toimivan myös erilaisen toiminnan paikkana enemmän avoimien ovien periaatteella.

5.1.4 Saattamassa koulun ovista sisään

Keskusteluissa nousi esiin myös ne opiskelijat, joita syystä tai toisesta ahdistaa astua oppilaitoksen ovista sisään. Syitä ahdistukseen on varmasti lukuisia mutta joskus syynä voi olla se, että oppilaitos tuntuu kerta kaikkiaan pelottavalta.

Nivelvaiheessa tehtävälle työlle nähtiin myös tarvetta. Peruskoulusta siirtyminen on monelle nuorelle usein suuri muutos, joka saattaa jännittää ja jopa pelottaa ja ahdistaa uusia opiskelijoita. Monesti nuoret tulevat ammatilliseen oppilaitokseen itsekseen ja ehkä pitkänkin matkan takaa tai pienestä ryhmästä.

Erityisesti tarvetta olisi nivelvaiheessa. Meille tulee paljon opiskelijoita esim. perusasteelta, jotka ovat olleet pienryhmissä tai muutoin tuettuna tai ohjauksen piirissä. Sit he tulee tänne mäelle, jossa valtava määrä rakennuksia ja pitäisi osata mennä sinne ja tänne. Ja kun he eivät löydä perille, he lähtee himaan. Et' sellaisia, jotka olisivat vähän jeesaamassa siinä alussa, että opiskelija oppisi kulkemaan ja saisi systeemistä kiinni. Tätä opettaja ei voi tehdä, koska hänellä ryhmä työsalissa. Sit meillä on paljon sellasii ahdistuneita, joiden on vaikea päästä koulun ovista sisään. Kurraattorit pyrkii parhaansa mukaan tehdä sitä, että menevät vastaan ja kävellään yhdessä. Tällaiseen yksilötyöhön aikuiselle olisi iso tarve. (H2)

Usein peruskoulut ovat myös kooltaan ammatillisia oppilaitoksia pienempiä ja parhaimmillaan samojen luokkakavereiden kanssa on käyty koko peruskoulu yhdessä. Uusi koulu voi olla kooltaan valtava ja konkreettisesti vastassa on lukuisia ovia ja useita rakennuksia sekä valtava massa opiskelijoita ja henkilökuntaa. Tässä kohtaa moni saattaa vakavastikin miettiä omia valintojaan ja jopa keskeyttämistä. Monella nuorella on tästä vaiheesta ahdistavia kokemuksia. Syitä ahdistukseen lienee monia mutta yhtä mieltä oltiin siitä, että tässä kohtaa nuoret kaipaisivat matalan kynnyksen nuorisotyöntekijää, kohtaajaa, joka tarvittaessa tulee heitä vastaan ja vaikka saattaa koulun ovista sisään jopa luokkaan saakka.

5.1.5 Yhteisöllistä työtä ja ryhmäytyksiä

Uusia opiskeluryhmiä aloittaa Salpauksessa pitkin vuotta. Aiemmin oli selkeästi muutama aloitusajankohta, jolloin opiskelijoita otettiin sisään. Nykyään jatkuvan haun kautta opiskelija voi saada opiskelupaikan melkein milloin tahansa. Pääsääntöisesti uusia ryhmiä aloittaa kuitenkin tammi- ja elokuussa. Aina, kun ryhmään tulee uusia jäseniä, on ryhmä uuden edessä. Perinteisesti uusien opiskelijoiden ryhmäytyksestä vastaa ryhmän vastuuhjaaja. Ryhmäytystä tulisi tapahtua koko ajan. Pääsääntöisesti varsinaiset ryhmäytykset sijoit-

tuvat kuitenkin alkusyksyyn ja alkuvuoteen. Opettajilla ei välttämättä ole ryhmädynaamista osaamista, jolloin ryhmän hoitaminen saattaa unohtua tai siihen keskitytään vain uuden opetusryhmän aloittaessa. Jatkuva ryhmäytyks on Salpauksessa kirjattu vastuuhjaajan tehtäväksi, mutta osaamista ei tämän suhteen ole varmistettu eikä lisäkoulutusta tarjottu.

Lisäarvo työhön voi olla moninainen. Yhteisöllistä työtä. Ryhmäytystä. (H3)

Ryhmäytykset noussevat joka ikisessä koulua ja nuorisotyötä koskevissa keskusteluissa esiin. Nämä ryhmäkeskustelut eivät tehneet tässä suhteessa poikkeusta. Keskusteluissa nousi esiin, että juuri tässä kohtaa nuorisotyöllä olisi osaamista ja ryhmäytyksiin tulisi systemaattisesti keskittyä aloittavien ryhmien ja vastuuhjaajien kanssa yhteistyössä.

Nuorisotyöllä on paikka oppilaitoksessa ja nimenomaan ryhmien kanssa tehtävässä työssä. (H1)

Monet suoraan perusasteelta oppilaitokseen tulevat nuoret tietävät jo peruskoulusta, mitä nuorisotyö koulussa on ja pitänevät nuorisotyöntekijää ryhmätyksissä tavallisempina ohjaajana kuin esimerkiksi kuraattoria.

Aloittavien opiskelijoiden kanssa pitäisi ehkä olla jotain erityistä, jotta ryhmän asioihin päästäisiin käsiksi ennen kuin asiat kärjistyvät. Nuorisotyöllä voisi olla tähän annettavaa. Nuortenkin mielestä olisi lienee normaalimpaa, että siellä olisin nuorisotyöntekijät esim. kuraattorin sijaan. Samalla nuorisotyö tulisi tutuksi ja olisi helpompaa ottaa yhteyttä tarvittaessa. (H2)

Yhteisöllinen työ voi olla myös ryhmistä tehtyjen havaintojen perusteella nouseisiin erilaisiin ryhmädynaamisiin ilmiöihin pureutumista. Olkoonkin kyse kiusaamisesta tai työrauhasta. Nuorisotyöllä nähtiin olevan tärkeä rooli tällaisten asioiden havainnoimisessa ja niihin reagoinnissa erilaisin toiminnallisina menetelmin.

Oppilaitoksen hyvinvointityön ammattilaisten osaaminen perustuu monesti yksilökohtaamisiin. Oppilaitoksessa ei ole varsinaisia yhteistyön osaajia, joiksi taas nuorisotyöntekijät voidaan ajatella. Nuorisotyössä ymmärretään ryhmää ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilaitosten arki kaipaa haastattelun perusteella rinnalleen yhteisöllistä osaamista, jota nuorisotyöllä on.

5.2 Monialainen yhteistyö

Kun nuorisotyön roolia mietitään, moniammatillinen rooli voi korostua. (H1)

Opiskeluhooltohenkilöstö kuvasi keskusteluissa moniammatillisen yhteistyön useampaan kertaan tärkeäksi osaksi nuorisotyötä. Nuorisotyölle nähtiin selkeä paikka oppilaitoksen monialaisessa yhteistyössä. Nuorisotyöntekijät ovat lähes aina paikalla kohtaamassa ja tavoittamassa nuoria. Aikuisen tarve ei katoa minnekään koulutusasteesta riippumatta. Oppilaitoksissa otetaan ilolla ja riemulla vastaan kaikki lisäresurssi, mitä koulunuorisotyö voi mukanaan tuoda. Mutta yhtä mieltä oltiin siitä, että nuorisotyö pitää olla hyvin suunniteltua ja auki kirjattua, jotta kaikilla voisi olla yhteinen ymmärrys nuorisotyöstä oppilaitoksessa. Erityisesti pohdittiin sitä, että nuorisotyön kannattaisi keskittyä joihinkin tiettyihin tehtäviin, jotta välttyttäisiin siltä, että nuorisotyö käy ikään kuin sammuttelemassa tulipaloja sieltä täältä.

On tärkeää, että jatkossa mietitään tarkemmin se, mihin työ kohdentuu. Isot kampukset, joissa 1500 opiskelijaa, on mahdotonta saada mitään isoa aikaiseksi. (H1)

Tämä on tärkeää sekä oppilaitosyhteisön että nuorisotyöntekijän jaksamisen kannalta. Oppilaitoksessa on suuri määrä eri aloja ja opiskelijamassat ovat valtavia. Jos työtä ei suunnitella kunnolla ja kohdenneta tarkemmin tiettyihin työmuotoihin, jää nuorisotyö edelleen määrittymättömäksi eikä tuloksia voida pitkälläkään aikavälillä mitata. Eli edelleen on tärkeää miettiä, mitkä ovat nuorisotyön ydintehtävät oppilaitosympäristössä olemassa oleville resursseilla. Työnkuvan määrittäminen ja hyväksyminen yhdessä muiden ammattilaisten ja erityisesti johdon kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Johdon sitoutuminen työn kehittämiseen nähtiin merkittävänä.

On tärkeää, että kampuksilla on opiskelijoiden tavoitettavissa aikuisia, joilla on aikaa pysähtyä ja kuunnella sekä kuulla nuoria. Nuorisotyön rooli nähtiin erittäin tärkeäksi pysyvänä toimintana, ei piipahtajan roolissa.

Tosi hyvä, että siellä koululla olisi väkeä, koska mehän ei olla siellä koskaan. Eli meille se on suuri arvo että koska eilenkin etsiskelin yhtä kadonnutta opiskelijaa. Opolta kyselin.. kukaan ei tiennyt, onko mahdollisesti ollut koulussa. Ja sit ihan jo pelkästään sen selvittäminen täältä kaupunginsairaalaasta käsin. (H1)

Terveystenhoitajat eivät ole fyysisesti kampuksilla juuri lainkaan. Heidän toimintansa on keskitetty yhteen paikkaan. Heillä on vastaanottotilat Lahden kampusten osalta kaupungin keskustassa eikä heillä omien sanojensa mukaan ole aina tarkkaa käsitystä siitä, mitä kampuksilla on kulloinkin meneillään.

Jos terkkä käy kampuksella, niin hän tulee jonkun asian tyngän vuoksi piipahtamaan, ei muuten vaan. Ei ole mahdollisuutta hengailla tai olla käytettävissä. (H1)

Kuraattoreilla on myös paljon ajanvarausperiaatteella toimivaa yksilötyötä omissa työtiloissa ja koronapandemian aikana hei eivät ole saaneet jalkautua kampuksille tai tavata opiskelijoita muutoin kuin etäyhteyksien välityksellä. Nuorisotyötä ajateltiin kuraattorityötä neutraalimpana, vaikka kuraattorityö onkin viime vuosina tullut lähemmäs opiskelijaa. Ehkä monella on vielä ajatus siitä, että kuraattorille joudutaan tai että pitää olla jokin hankaluus tai haaste, jotta kuraattoria voi tavata. Tämän ajatusmallin murtamisessa koulunuorisotyöllä voisi olla myös tärkeä rooli palveluohjauksen näkökulmasta. Nuorisotyöntekijän tehtävä on toimia eräänlaisena palveluohjaajana eli ohjata opiskelijoita oikeiden palveluiden piiriin oppilaitoksen sisällä.

Nuorisotyö kuraattorityötä neutraalimpaa. (H2)

Nuorisotyöllä on usein kytköksiä myös järjestöihin ja kolmannen sektorin toimijoihin. Nuorisotyö saattaa parhaimmillaan tuoda omia sidosryhmiään mukanaan oppilaitoksen toimintaan ja erityisesti hyvinvointityöhön.

Parhaimmillaan koulunuorisotyö on sitä, että kuraattori saa puhe-
lun huolesta. (H2)

Haastatteluissa korostui yhdessä tekeminen ja toisten työn tukeminen. Kuraattorit kuvasivat yhteistyötä parhaimmillaan palveluohjauksena, jolloin nuorisotyöstä opiskelija ohjataan kuraattorin palveluiden piiriin tai toisinpäin.

Sit meillä on paljon sellasii ahdistuneita, joiden on vaikea päästä koulun ovista sisään. Kuraattorit pyrkii parhaansa mukaan tehdä sitä, että menevät vastaan ja kävellään yhdessä. Tällaiseen yksilötyöhön aikuiselle olisi iso tarve. (H2)

Nähtiin myös, että on tärkeää, että opiskelijoita voi ohjata nuorisotyön pariin. Kuraattorit toivoivat nuorisotyöltä eräänlaista tukihenkilönä toimimista tilanteissa, kun esimerkiksi kouluun tuleminen pelottaa. Olisi hyvä, että olisi ammattilaisia, joilla olisi mahdollisuus mennä tällaisia opiskelijoita vastaan. Tällaisesta toiminnasta oli myös hyviä kokemuksia kampusohjaajatoiminnan kautta ja sille nähtiin selkeää tarvetta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Tulokset tiivistetysti

Nuorisotyölle oppilaitoksen hyvinvointityössä ei ole yksiselitteistä roolia. Tärkeimmäksi ja eniten keskustelua herättäneeksi teemaksi nousi kuitenkin nuorisotyön matala kynnyks. Nuorisotyöntekijät ovat matalankynnyksen kohtaajia ja niitä aikuisia, joilla oppilaitoksen joskus hyvinkin hektisessä arjessa, on aikaa pysähtyä ja kysellä kuulumisia. Nuorisotyön rooli hyvinvointityössä näyttäytyy myös joustavana jalkautumisena sinne, missä nuoret toimivat. Nuorisotyön vahvuudeksi nähtiin nimenomaan se, että nuorisotyö ei sulkeudu huoneisiin tai koppeihin vaan tapaa opiskelijoita kaikkialla ilman ajanvarauksia. Ryhmien ymmärtämistä ja ryhmädynamiikan tuntemusta pidettiin tutkimustulosten valossa myös nuorisotyön ydinosaamisena. Ryhmäytysten kautta nuorisotyön rooli oppilaitoksessa saattaa aueta ja mielestäni tässä kohtaa olisi erittäin hyvä paikka monialaiselle yhteistyölle. Ryhmäytyksiä voisi tehdä monialaisena yhteistyönä, jolloin päästäisiin rikkomaan esimerkiksi kuraattorien itse mainitsemaa vielä osin ongelmalähtöistä roolia oppilaitoksessa.

Nuorisotyö rooli oppilaitoksessa ei näyttäydä enää uhkana muille alan ammattilaisille vuosituhaten alun tilanteeseen verrattuna. Tuolloin nuorisotyötä ei vielä nähty niinkään mahdollisuutena yhteistyölle vaan pikemminkin uhkana. Tuolloin saatettiin ajatella, että nuorisotyö oli tulossa viemään jonkun muun ammattilaisen työn eikä yhteistyötä lähdetty erityisen innokkaasti kehittämään.

Koulun sosiaalityö eli kuraattoriyö on kohdannut vastaavia ennakkoluuloja kouluihin jalkautumisensa alkuaikoina (Leppä 2012, 31 – 33).

Nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä nähdään tulosten valossa osana monialaista yhteistyötä. Monialainen yhteistyö nähtiin tärkeänä, jotta kaikilla on samanlainen näky nuoren tilanteesta ja häntä ohjataan yhdessä samaan suuntaan. Minua jäi vielä tutkimuksen jälkeen askarruttamaan kuitenkin, mikä on nuorisotyön rooli virallisessa opiskeluhuollossa tulevaisuudessa?

Nuorisotyön roolia koulutuskeskus Salpauksen hyvinvoinnin osa-alueisiin peilataessani huomasin, että nuorisotyön sijoittaminen mihinkään yhteen lokeroon on mahdotonta ja lisäksi tarpeetonta. Ja näin on muidenkin monialaisten ammattilaisten osalta. Opiskelijan hyvinvointi on kokonaisuus, jota voi tarkastella niin fyysisestä, psyykkisestä kuin sosiaalisesta näkökulmasta. Tutkimustulosten pohjalta uskallan sanoa, että Salpauksessa tartutaan esimerkiksi opiskelijoiden haasteisiin matalalla kynnyksellä ja napakasti. Kaikilla ei välttämättä ole kuitenkaan samanlaista näkemystä siitä, millaisten palveluiden tarpeessa opiskelijat ovat mutta erityisesti opiskeluhuollon ammattilaiset ottavat ohjattaessa koppia ja opiskelijat saavat ohjausta, neuvoa ja apua. Jalkautumisen avulla nuorisotyöntekijät ovat usein hyvin kartalla siitä, mitä nuorille ylipäätään kuuluu ja millaisia ajankohtaisia nuoruuden tai yhteiskunnallisia ilmiötä oppilaitosyhteisössä on pinnalla. Nuorisotyön tehtävänä on tässä kohtaa jakaa tietoa aktiivisesti muille hyvinvoinnin ammattilaisille ja etsiä kullekin nuorelle tai ryhmälle sopivaa tukea ja apua.

Yksinäiset nuoret saivat tutkimuksessa melko suuren roolin, sillä haastatteluissa nousi useampaan kertaan aito huoli heidän hyvinvoinnistaan. On surullista, että nuori viettää kaiken aikansa koulussa yksin. Usein nämä nuoret eivät aiheuta kanssakulkijoissa juurikaan tunteita, koska he saattavat olla muille täysin näkymättömiä. Kaikkien tulisi vähintään huomata ja olla huolissaankin näistä hajuttomista ja mauttomista, näkymättömistä opiskelijoista sekä ottaa huoli puheeksi heidän kanssaan. On ensiarvoisen tärkeää, että muiden hyvinvoinnin ammattilaisten kanssa nuorisotyö huomioi näitä nuoria, antaa näille nuorille kasvot. Ajattelen, että tällaisten nuorten päivittäinen kohtaaminen ja huomioiminen on yksi koulussa tehtävän nuorisotyön tärkeimmistä tehtävistä.

Kuulluksi ja näkyväksi tuleminen on yksi perustarpeistamme johonkin kuuluminen lisäksi. Nuorisotyössä on kyse kohtaamisesta ja usein kolme pientä sanaa: ”Mitä sinulle kuuluu?” riittää siihen, että opiskelija kokee tullessaan huomatuksi ja kokee olevansa osa jotain suurempaa.

Ryhmäkeskusteluissa osa Salpauksen hyvinvoinnin osa-alueista ei saanut juurikaan mainintoja enkä nostanut niitä siksi tulososiossa omiksi otsikoikseen. Fyysinen opiskeluympäristö nousi esiin kerran, kun haastattelussa tuli puhetta piha-alueiden valvonnasta, jota on aiemmin hoidettu kiinteistöpalveluiden toimesta. Ja kun näin ei enää ole, väläytti yksi haastatteluun osallistuneista, että nuorisotyö voisi huolehtia tästäkin. Samoin kotiväen kanssa tehtävä yhteistyö nousi keskusteluissa esiin yhden kerran. Eräs haastatteluun osallistuneista oli sitä mieltä, että kotiväen voisi olla helpompi olla yhteydessä nuorisotyöntekijään kuin opettajaan. Tästä ajatuksesta en saanut kiinni enkä ymmärtänyt haastattelutilanteessa pyytää kommenttiin täsmennystä. Jälkikäteen pohdin, voisiko tässä olla kyse jälleen nuorisotyön matalan kynnyksen kohtaamisista, helppoudesta olla yhteydessä.

Opintojen ohjaukseen ja seurantaan ei myöskään otettu nuorisotyöstä keskusteltaessa otsikkotasolla kantaa. Opintojen ohjaus ja seuranta katsottanee kuuluvan opettajille ja oppilaanohjaajille. Sen sijaan epäsuorasti tähän kuitenkin viitattiin, kun pohdittiin nuorisotyön roolia kouluun saapuvien turistiksi luonnehtimieni opiskelijoiden kohtaamisessa ja ohjaamisessa. Voidaan katsoa, että avoimilla keskusteluilla, saatetaan saada selvyys siitä, miksi opiskelijat eivät mene tunneille ja onko esimerkiksi heidän alavalintansa mennyt ihan nappiin. Matalan kynnyksen käytäväkeskusteluiden avulla opiskelija saattaa saada tärkeän viestin siitä, että häntä on kuultu ja hän voi esimerkiksi hakeutua mielekkäämmälle alalla opiskelemaan.

Opiskelijoiden osallisuus ei myöskään suoranaisesti saanut mainintoja aineistossani ja tämäkin voi käsitteenä olla monelle hieman hahmottomaton. Nuorisotyön kohtaamisilla aktivoidaan nuoria mukaan kouluyhteisön osallisuustoimintaan ja pyritään rakentamaan enemmän opiskelijoiden näköistä oppilaitosta sekä lisäämään kouluviihtyvyyttä. Näin nuorille syntyy kokemuksia omaan elämään ja yhteisiin asioihin vaikuttamisesta

6.2 Laajemmassa mittakaavassa

Olen ilahtunut siitä, että nuorisotyöstä toisella asteella löytyi jonkin verran opinnäytetöitä, joihin perehtymällä sain vahvistusta oman tutkimusongelmani tarpeellisuudelle. Kuvauksia nuorisotyön tarpeellisuudesta löytyi lukuisia ja koulussa tehtävän nuorisotyön tavoitteita ja sisältöjä oltiin myös pohdittu ahkerasti. Useat tutkimukset ovat oman tutkimukseni kaltaisia case-tutkimuksia, jolloin tutkimuksissa kuvattiin nuorisotyön tarvetta, osaamista tai tavoitteita ja menetelmiä menomaan jonkin tietyn organisaation näkökulmasta.

Nuorisotyön ammattieettisten periaatteiden (2020) mukaan *nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemystensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä ja kokee elämänsä merkitykselliseksi*. Nuorisotyö on kannustavaa kasvatusta, kohtaamisia ja yhdessä tekemistä. (Rauas 2019, 30.) Ja näin se on tietysti myös nuorisotyössä koulussa. Oppilaitoksen hyvinvointityön tarkoituksena on hyvinvoiva opiskelija, joka suorittaa tutkintonsa hänelle personoidussa aikataulussa. Nuorisotyöllä on tässä kontekstissa tutkimuksen mukaan suuri merkitys. Nuorisotyö on kohtaamassa nuoria, haastamassa heitä pohtimaan omaa kasvuaan ja löytämään oman paikkansa opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa ja toki tarvittaessa vapaa-ajallakin. Nuorisotyö oppilaitoksessa perustuu yhdessä tekemiseen niin, että nuori on aina tekemisen keskiössä. Hänen puolestaan ei tehdä asioita vaan avoimella keskustelukulttuurilla häntä pyritään haastamaan ottamaan vastuuta omasta elämästään.

Monessa kunnassa etsivää nuorisotyötä on jalkautettu toimimaan oppilaitosympäristössä. Uuraisen (2012) opinnäytetyössä nousi esiin sama haaste etsivän nuorisotyön oppilaitoksiin jalkautumisen kanssa kuin esimerkiksi Salpauksessa. Etsivän nuorisotyön rooli on niin Salpauksessa kuin muissakin oppilaitoksissa enemmän konsultoiva ja vieraileva kuin suunnitelmallista ja mutkattonta yhteistyötä tukeva. Etsivä nuorisotyö keskittyy pitkälti yksilökohtaisiin eikä ole sinällään vaikuttamassa oppilaitoksen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisäämiseen ehkä nyt jo perinteisemmin koulussa tehtävään nuorisotyöhön verrattuna.

Niin VANUPO kuin hallitusohjelma ohjaavat koulussa tehtävän nuorisotyön resurssien lisäämistä ja mallintamisen tarvetta vahvasti. Kaikki nuorisoalan ja toisen asteen toimijat tämän varmasti tavoitetasolla allekirjoittavat mutta edelleen yhteisen ymmärryksen ja rahoituksen puute jarruttaa nuorisotyön kehittämistä ja kehittämistä kunnissa.

Nuorisotyön ja ammatillisen koulutuksen tavoite on loppujen lopuksi sama. Kummankin työn tavoitteena on lisätä nuorten hyvinvointia tukemalla opiskelijoita oppimaan ja kasvamaan. Jalava (2012) käytti opinnäytteessään käsitettä ohjauksellinen asiantuntijuus kuvaamaan nuorisotyön roolia oppilaitoksen arjessa. Nuorisotyöntekijät ovat ohjaamisen ammattilaisia, asiantuntijoita, jotka tuovat monialaiseen hyvinvointityöhön jotain sellaista osaamista, mitä kenelläkään muulla ei välttämättä vielä ole. Ohjaamista tapahtuu ammatillisessa oppilaitoksessa päivittäin ja monien eri alan ammattilaisten toimesta mutta ohjaamisen ammatillinen osaaminen on nuorisotyön ydinosaamista.

Nuorisotyön käyttämä työaika kouluissa saa alan kirjallisuudessa sekä tutkimuksissa myös palstatilaa. Kuntien käyttämät työaikaresurssit ovat hyvin erilaisia. Osassa kuntia nuorisotyötä on jalkautettu oppilaitoksiin kokoaikaisella työajalla Vantaan kaupungin ja Ammattiopisto Varian yhteistyön tapaan. Monessa kunnassa nuorisotyön rooli on nimenomaan esimerkiksi etsivän nuorisotyön piipahduksiin perustuva ja saattaa olla ainoa kunnallisen nuorisotyön ja oppilaitoksen yhteistyön muoto. On merkityksellistä, tehdäänkö nuorisotyötä koulussa kokopäiväisesti vai muun työn ohessa. Tutkimustuloksiin viitaten olen sitä mieltä, että oppilaitokseen tarvitaan nimenomaan kokoaikainen nuorisotyöntekijä, jos halutaan, että matalan kynnyksen kohtaamiset ja jalkautuminen oppilaitoksen arkeen onnistuu ja työllä voidaan saavuttaa hyviä tuloksia opiskelijoiden kokonaishyvinvoinnin kannalta. Nuorisotyölle osoittautui tutkimuksessa monenlaisia rooleja ja jotta nuorisotyö voisi näissä rooleissa toimia, tulee hänen olla paikalla päivittäin.

Oli ilahduttavaa huomata, että valtakunnallisesti nuorisotyön jalkauttaminen oppilaitoksiin kiinnostaa ja erilaisia kokeiluita esimerkiksi alan opiskelijoiden voimin tuotettavasta nuorisotyöstä on meneillään Salpauksen kampusohjaaja-toiminnan jalkauttamisen rinnalla esimerkiksi Etelä-Savossa toimivan Yhessä eteenpäin-hankkeen tapaan. (Yhessä eteenpäin 2020.)

Mannisen (2020) tutkimuksen tuloksissa nuorisotyön rooliin oppilaitoksen hyvinvointityössä kiteytyy omankin tutkimukseni kannalta oleelliset teemat: matalan kynnyksen kohtaaminen ja läsnäolo, monialainen yhteistyö, yhteisöllinen tekeminen ja sosiaaliset suhteet sekä opiskelijoiden osallisuus. Manninen on tehnyt tutkimuksen lukiokontekstissa, mutta tulokset ovat sellaisenaan siirrettävissä ammatilliseen oppilaitokseen kohderyhmän samanlaisuuden vuoksi. Nuoret ja nuoruus sellaisenaan ei muutu oleellisesti miksikään toimintaympäristön muuttuessa. Samojen asioiden äärellä nuorisotyössä kouluissa ollaan.

Suunniteltu oppivelvollisuusiän nostaminen haastaa ammatillisen koulutuksen järjestäjiä lähitulevaisuudessa. En tiedä, miten opetuksenjärjestäjät ovat tähän varautuneet ja millaisia suunnitelmia tämän suhteen on olemassa. Lahden kaupunki ei, yrityksistään huolimatta, onnistunut saamaan hallituksen neljänestä lisätalousarviosta, kohdennettua avustusta oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen. Sen sijaan oppivelvollisuusiän pidentämisen tueksi koulutuksenjärjestäjille ollaan osoittamassa rahoitusta opiskeluhuollon palveluiden lisäämiseen ja ohjausresurssien lisäämiseen. Mitä tarkoittaa ohjausresurssien lisääminen? Palkataanko oppilaitokseen lisää oppilaanohjaajia vai olisiko tässä nuorisotyön kehittämisen mahdollisuus? Olisiko nyt se hetki, kun nuorisotyön ohjauksellista asiantuntijuutta voitaisiin jalkauttaa oppilaitoksen arkeen matalalla kynnyksellä? Olisiko mahdollista, että oppilaitos palkkaisi itsenäisesti nuorisotyöntekijöitä opiskelijoiden hyvinvoinnin tueksi.

Olen seurannut viime päivinä paikallisesta vanhempien Facebook-ryhmästä keskustelua siitä, miten huoltajat kokevat nykyisen ammatillisen koulutuksen Salpauksessa. Reformin myötä opiskelijoiden itsenäinen tekeminen ja itseohjautuvuus ovat nousseet keskustelussa keskiöön. Olen huoltajien kanssa samaa mieltä siitä, että peruskoulunsa päättävä nuori tarvitsee vielä paljon tukea ja ohjausta opettajilta. Lähiopetuksen määrä on monella alalla vähentynyt ammatillisen koulutuksen reformin myötä. Mielestäni oppilaitoksien olisi syytä vakavasti pohtia erilaisia rohkeita kokeiluita ohjausresurssien lisäämiseen. Tarvitaanko oppilaitoksissa koulunkäynnin ohjaajien kaltaisia ammattilaisia? Jos opettajilla ei ole aikaa kohtaamisiin tai ohjaamiseen, voiko esimerkiksi Salpauksessa olevien taitovalmentajien määrää lisätä? Ajattelen, että oppilaitokseen tarvitaan lisää ehkä kahdenlaista ohjausosaamista. Tarvitaan niitä, jotka

ymmärtävät koulutettavaa alaa eli ovat opetettavan alan asiantuntijoita ja lisäksi tarvitaan nuorisotyön ohjausosaamista. Uudenlaisten kokeiluiden avulla ja voimia yhdistämällä oppilaitoksissa olisi paremmat mahdollisuudet kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen ja nuorilla sekä huoltajilla olisi sellainen tunne, että opiskelijat saavat kylliksi ohjausta ja tukea.

Nuorisotyöntekijää toivottiin yhteistyöhön monissa erilaisissa tilanteissa ja toivon, että tämän tutkimuksen jälkeen koulutuskeskus Salpauksessa aloitettaisiin avoin keskustelu siitä, miten nuorisotyötä saataisiin nykyistä suunnitelmallisemmin jalkautettua osaksi oppilaitoksen hyvinvointityötä. Ja millä tavoin kampusohjaajille saataisiin varmistettua aiempaa vahvempi nuorisotyön ammatillinen tuki?

Kunhan koulutuskeskus Salpauksessa nuorisotyö on suunnitelmallista, rooli on kaikille selkiytynyt ja on päästy siihen vaiheeseen, että nuorisotyötä tehdään osana oppilaitoksen hyvinvointityötä, voidaan lähteä tutkimaan nuorisotyön vaikuttavuutta. Eli miten opiskelijat tai opiskeluhuvinvoinnin ammattilaiset kokevat koulussa tehtävän nuorisotyön vaikuttavuuden? Mitä tehdyllä työllä on saatu aikaan? Myös suunniteltu oppivelvollisuusiän pidentäminen tuo ammatilliseen koulutukseen uudenlaisia haasteita ja jokin tähän liittyvä tutkimus voisi olla parin vuoden päästä relevantti, kunhan on saatu kokemuksia esimerkiksi siitä, oliko opiskeluhuollon palveluiden lisäämiseen ja ohjausresurssien lisäämiseen osoitetut resurssit riittäviä ja miten niitä käytettiin?

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Vaikka nuorisosalalla nuorisotyötä koulussa pidetään nykyään lähes itsestäänselvyytenä, oli nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä monelle haastatteluun osallistuneelle oppilaitoksen hyvinvoinnin ammattilaiselle perin hahmottomaton käsitteenä. Jokaisessa haastattelussa oli kuitenkin mukana asiaan paremmin vihkiytynyt haastateltava, jonka avulla keskustelua alkoi syntyä ilman, että minä tutkijana jouduin liikaa ohjaamaan keskustelua. Vaarana olisi

ollut se, että olisi ohjannut sitä liikaa haluamaani suuntaan, jolloin tutkimustulosten luotettavuus olisi kärsinyt.

Olen opinnäytetyöprosessin aikana esittänyt itselleni monta kertaa kysymyksen, oliko järkevää valita tutkimusaihe, josta tiedän jo ennestään hyvin paljon. Ja jonain päivänä totesin, että juuri näin asian kuului mennä. Ja toisaalta tämähän on myös kvalitatiiviselle tutkimukselle ominaista. Tutkijalla ja hänen tietämyksellään on tutkimuksen objektiivisuuden kannalta suuri merkitys. Ja nimenomaan tätä mietin useaan otteeseen. Onko järkevää lähteä tutkimaan aiheita, jonka kanssa olen tavalla tai toisella ollut tekemisissä viimeiset seitsemän vuotta lähes päivittäin. Kykenenkö analysoimaan tutkimustuloksia objektiivisesti ilman oman tiedon ja arvojeni tuomaa latausta? Tähän olen pyrkinyt mutta uskon, että aiemmat kokemukseni aiheesta eivät ole voineet olla täysin vaikuttamatta analysointiin.

Tutkimuksen tulosten kannalta olisi kannattanut miettiä tarkemmin tutkimuksen kohdejoukkoa ja pyrkiä järjestämään ryhmäkeskustelu pienemmällä porukalla. Kiireellisen aikatauluni vuoksi olin hyvissä ajoin pyytänyt päästä mukaan valmiisiin hyvinvointiryhmiin ja kuraattoreiden viikkopalaveriin. Haastatteluihin valikoituneet ryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja tapaamisten asialistat ovat yleensä varsin pitkiä ja kokousaikataulut tiukkoja. Jos olisin varannut erilliset haastatteluajat ryhmille, olisi tutkimuskysymykseeni tullut ehkä enemmän kokemukseen perustuvaa tietoa. Aikatauluni oli kuitenkin tukka ja pääsin onnekseni osallistumaan jo ennakkoon aikataulutettuihin, valmiisiin ryhmiin, jotta sain kerättyä edes jotakin materiaalia ennen opintovapaani alkua. Haastattelut käytiin läpi kohtuullisen kiireellä eikä varsinaisen haastattelun jälkeen jäänyt enää aikaa vapaalle keskustelulle. Haastatteluita ei kokouksenjärjestäjien tai osallistujien toimesta kertaakaan hoputettu vaan niiden annettiin edetä kuitenkin rauhalliseen tahtiin ilman kiireen tuntua.

Minun olisi kannattanut käyttää kohdejoukkoni valitsemiseen enemmän aikaa. Tällä tavoin minulla olisi ollut mahdollisuus alustaa tutkimustani paremmin kohdejoukolle ja olisin todennäköisesti saanut kasattua laajemman tutkimusaineiston. Toisaalta pienellä porukalla käydyn keskustelun avulla valtaosan toimissa kuuntelijan roolissa, saivat he todennäköisesti uutta pohdittavaa ja nuorisotyö koulussa tuli heitä käsitteenä lähemmäksi. Tätä voisi jopa ajatella

viestinnällisenä piilotavoitteena Salpauksen kaltaisessa suuressa organisaatiossa, jossa tiedon jakaminen ja oleellisen tiedon löytäminen ja löytyminen muodostuu monesti haasteeksi. Tuntuu joskus siltä, että kaikkea mielenkiintoista tietoa menee ohi, kun ei ole aikaa tutustua kaikkeen saatavilla olevaan materiaaliin, vaikka kuinka kiinnostaisi.

Kaikkein parhaiten koulussa tehtävää nuorisotyötä niin käsitteenä kuin ilmiönä tunsivat koulukuraattorit, joilla osalla oli aiempia kokemuksia nuorisotyöstä peruskoulusta. Tiukan aikataulun vuoksi ei ollut pelkoa myöskään siitä, että olisin jäänyt tutkijana seuraamaan ryhmän vuorovaikutusta mielenkiinnostani ihmisten välistä vuorovaikutusta kohtaan, vaan kuuntelin sekä keskityin tutkimuskysymyksen kannalta oleellisen napakan keskustelun seuraamiseen.

Tutkimus ei tuottanut minulle sinällään uutta tietoa ja mietin moneen kertaan, miksi tartuin juuri tähän aiheeseen. Aiheen tuttuuden vuoksi en osannut haastattelutilanteissa oikein tarttua mihinkään ja ohjata keskustelua erityisen taitavasti eteenpäin. Lisäksi oman haasteensa toi poikkeusajan lähikontaktien puute. Verkossa tehdyt haastattelut ovat ehkä tulleet jäädäkseen. Itse kuitenkin nautin ihmisten seurasta ja havainnoimisesta, joten olisin mieluummin tehnyt haastattelut perinteisemmin kasvokkain. Täytyy toki todeta, että en tehnyt tutkimusta itselleni ja toivonkin, että lukijat, jotka eivät ehkä ole yhtä sisällä koulussa tehtävässä nuorisotyössä, saavat tästä ainakin ajateltavaa ja esimerkiksi lisäpontta oman työnsä sisältönsä kehittämiseksi.

6.4 Melkoinen prosessi

Opinnäytetyön tekeminen on minun tapauksessani todellinen prosessi, joka on vaatinut jo monta starttia eli aloitusvaihetta. Prosessi on aiheuttanut informaatioähkyn monta kertaa ja tietyn teeman ympärillä pyöriminen on saanut minut vaihtamaan aihetta ja näkökulmaa monta kertaa.

Opinnäytetyöprosessini käynnistyi opintojeni alkuvaiheessa syksyllä 2016 muun ryhmän mukana. Tuolloin toimin vielä koulunuorisotyöntekijänä yläkou-

lussa ja koulussa oli työn alla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Tuolloin ajatukseni oli kuvata nuorisotyön roolia perusopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyössä. Tämä ei johtanut toteutussuunnitelmaa pidemmälle. Tämän jälkeen jäin opintovapaalle kevääksi 2017 ja halusin edelliseen otsikkooni mukaan toiminnallisuutta. Lähdin pohtimaan, miten ihmisoikeuskasvatusta voitaisiin jalkauttaa nuorisotyön keinoin yläkouluun. Tämäkin otsikko jäi pohdinnan tasolle. Opintovapaan aikana tein suuria muutoksia ammatillisen kasvun suhteen ja jättäydyin sivuun vakituisesta työstäni ja pitkästä työurasta Lahden kaupungin nuorisopalveluissa. Aloitin seuraavana syksynä opettajana koulutuskeskus Salpauksessa ja pääsin mukaan kehittämään työvaltaistettua tapaa suorittaa kasvatus- ja ohjausalan tutkinto nuorisotyöntekijänä kampuksella toimien. Tuolloin tutkimuskysymykseksi muovautui: Mihin aikuisia tarvitaan opiskelijoiden vapaa-ajalla ammatillisessa koulutuksessa? Tai tarvitaanko ammatillisen oppilaitoksen arkeen ylipäättään lisää aikuisia? Aikomukseni oli kuvata kampusohjaajapolkua. Hieno ajatus sinällään, joka jäi sittemmin arkityöni jalkoihin ja hautautui kaiken muun työn alle. Kunnes viime keväänä oli jälleen aika ryhdistäytyä. Eikä vähiten opiskeluoikeuden päättymisen vuoksi vaan siksi, että minulle rakas aihe kiinnosti edelleen ja oli aika saattaa homma päätökseen.

Teoriaosuuden kirjoittaminen olit minulle erittäin työläs vaihe. Tiedän, että teoreettiseen viitekehykseen tulisi tuottaa tekstiä kirjallisuuden, julkaisujen sekä aiempien tutkimusten valossa. Mutta entä kaikki se hiljainen tieto, jota olen kerryttänyt työstä saamillani kokemuksilla. Olen osallistunut Kiilakosken tutkimukseen vuonna 2013 ja omia sitaattejani nuorisotyöstä koulussa löytyy hänen teoksestaan: Koulu on enemmän. Tuolloin tekemääni arkityötä on tutkittu ja sitä on kuvattu nuorisotutkijan toimesta. Lisäksi olen ollut aktiivisesti mukana Kanuunan koulunuorisotyön kehittämisverkostossa sen alusta lähtien ja perannut koulussa tehtävää nuorisotyötä niin nuorisotutkijoiden kuin ympäri Suomea työskentelevien nuorisotyön kollegoiden kanssa.

6.5 Hajanaisia ajatelmia

Aloittaessamme koulunuorisotyötä perusasteella, olimme mukana erilaisissa paikallisissa ja valtakunnallisissa kehittämissä. Ensimmäisenä syksynä ollessamme vasta aivan koulunuorisotyön kehittämisen alkuvaiheessa, tokaisi naapurikunnan kouluuyhteisöohjaaja eräässä kehittämissä meille keltanokille: ”Miten ajattelette voivanne toimia yhteistyöntekijöinä kuulumatta itse yhteisöön?” Tuota kysymystä olen toistanut moneen kertaan itselleni ja monessa kohtaa julkisestikin. Kysymys sisältää tärkeän viestin niin nuorisotyön kuin yhteisöllisen työn kehittämisen kannalta. Jotta voit olla vakavasti otettava aikuinen missä tahansa yhteisössä, on sinun oltava itse osa tätä yhteisöä, kuuluttava porukkaan. Tämä taas on erittäin aikaa vievää mutta erittäin palkitsevaa onnistuessaan. Mikään ei ole niin hienoa kuin olla osa jotakin – isoa tai pientä ja pystyä vielä vaikuttamaan johonkin.

Pohdin monialaista työtä ja kokemuksiani siitä useaan otteeseen tutkimusta tehdessäni. Omat kokemukseni tästä ovat kaksijakoisia. Toisaalta jatkuvasti puhutaan monialaisen työn tärkeydestä ja siitä, kuinka kaikkia ammattiryhmiä tarvitaan. Kokemusteni mukaan nuorisotyö on useimmiten monialaisessa työssä se, joka siirtää tietoa yhteen suuntaan ja toimii ikään kuin palveluohjaajana. Näin ei kuitenkaan tulisi olla vaan monialainen työ perustuu jakamiseen ja luottamukseen ja siihen, että monialaiseen työhön osallistuvilla on yhteinen tavoite. On erittäin tärkeää, että monialaisessa työssä ymmärretään toisten tekemää työtä ja hyväksytään kunkin työn ominaispiirteet. Näen, että on tärkeää, että nuorisotyötä koulussa ja oppilaitoksissa tutkitaan ja saadaan tieteellistäkin näyttöä sille, että nuorisotyölle löytyy oma paikkansa monialaisessa työssä. On hienoa, että nuorisotyö on hiljalleen saamassa ja saanut selkeämmän aseman vakavasti otettavana yhteistyökumppanina erilaisissa monialaisissa ja tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

Elämme merkillisiä aikoja kohtaamistyön suhteen. Koronakriisi on vaikuttanut kaikkien työhön tavalla tai toisella. Globaali koronapandemiasta johtuva turvattomuus on omiaan lisäämään nuorten mielenterveyden haasteita ja juuri nyt olisi tärkeää, että pystyisimme jalkautumaan ja olemaan siellä, missä meitä eniten tarvitaan. Samaan aikaan esimerkiksi kuraattorit eivät kohtaa asiakkaita

kasvokkain eivätkä jalkaudu opiskelijoiden pariin. Jatkovasti kuitenkin puhutaan ennaltaehkäisystä ja yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä kohtaamisen kaipuusta. Enkä tarkoita tällä pelkästään kuraattoreita vaan meitä kaikkia hyvinvoinnin ammattilaisia. Oman terveyden uhalla työtä ei saa tehdä mutta viimeistään nyt olisi kehittää uudenlaisia, ehkä virtuaalisia, tapoja olla tavoitettavissa ilman ajanvarausta. Nuorisotyön joustavuus ja mukautumiskyky nähtiin keväällä 2020 poikkeustilan alettua. Ihailin salaa monta kertaa entisiä kollegoitani ja muita nuorisoalan ammattilaisia siitä, miten nopeasti he ottivat sosiaalisen median ja erilaiset verkkopalvelut haltuunsa ja jatkoivat työtään ikään kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan. Tällaista mukautumiskykyä ja heittäytymistä toivoisin myös oppilaitoksen hyvinvointityöhön kaiken kaikkiaan. Mitä jos, emme sulkeutuisikaan omiin kammareihin, työhuoneisiin ja opettajanhuoneisiin vaan jalkautuisimme aina, kun siihen on mahdollisuus tai vähintäänkin jättäisimme sen oven kutsuvasti auki, jos kammarissa on ihan pakko olla.

Olen jäänyt myös pohtimaan, tarvittaisiinko nuorisotyötä koulussa tai oppilaitoksissa, jos opettajat saisivat lisäkoulutusta ohjaamisesta ja esimerkiksi opettajakorkeakoulussa keskittyttäisiin nimenomaan ohjausosaamisen lisäämiseen? Kysymys pyöri mielessäni jo Kiilakosken tutkimuksen aikaan ja pohdin tätä edelleen

Tämä on ollut hieno ja todellinen matka nuorisotyöhön koulussa. Olen matkasta kiitollinen toivoen, että joskus meillä kaikilla on yhteinen näkemys siitä, mitä nuorisotyö koulussa on. Tai oikeastaan en edes tiedä, tarvitaanko tällaista yleistystä sittenkään. Ehkä on hyvä juuri näin. Ehkä on hyvä, että jokainen toimija vetää junaan kuitenkin omaan suuntaansa, kunhan juna kulkee.

LÄHTEET

Aaltonen, K. 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Eskola, J., Lätti, J. & Vastamäki, J. 2018. Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle, 27 – 51.

Hietanen-Peltola, M., Pelkonen, M. & Laitinen, K. 2015. Teoksessa Hietanen-Peltola, M. & Korpilahti, U. (toim.) Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos. Opas ympäristön ja yhteisön monialaiseen tarkastamiseen, 32 – 33.

Hietanen-Peltola, M. & Korpilahti, U. (toim.) 2015. Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos. Opas ympäristön ja yhteisön monialaiseen tarkastamiseen. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126936/URN_ISBN_978-952-302-505-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [viitattu 24.11.2020].

Hämäläinen, J., 2007. Nuorisokasvatuksen teoria sosiaalipedagogisessa kehityksessä. Teoksessa Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja, 169 – 200.

Ilonen, E., 2014. Nuorisotyöntekijät ammatillisissa oppilaitoksissa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nuoriso- ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/80546/Opinnaytetyo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [viitattu 28.10.2020].

Janhunen, K-M. 2013. Kouluhyvinvointi nuorten tulkitsemana. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Akateeminen väitöskirja. Saatavissa: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/11943/urn_isbn_978-952-61-1021-9.pdf?sequence=1. [viitattu 24.11.2020].

Jalava, S-M., 2012. Toisen asteen yhteys - Ammatillisen koulutuksen ja nuorisotyön yhteiset käytännöt. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (ylempi AMK). Opinnäytetyö. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/44494/jalava_sanna-mari.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [viitattu 28.10.2020].

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytteen vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kiilakoski, T. 2013. Koulu ja nuorisotyö: yhteiset tavoitteet ja käytännöt. Kuopio. Koulun ja nuorisotyön yhteistyöseminaari 5.9.2013. Saatavissa: <https://www.slideshare.net/TomiKiilakoski/kiilakoski-nuorisoty-koulussa-050913>. [Viitattu 28.10.2020].

Kiilakoski, T. 2014. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto.

Kiilakoski, T. 2015. Koulu on enemmän. Jyväskylä. Kuinka ammatit kohtaavat koulussa-seminaari. 16.2.2015. Saatavissa: <https://avi.fi/documents/10191/3157574/Tomi+Kiilakoski%2C%20Koulu+on+enemm%C3%A4n/60cb9bb9-4b8f-47e1-b3d6-0353ea85d890>. [Viitattu 2.11.2020].

Kolehmainen, M. & Lahtinen, P. 2014. Nuorisotyötä koulussa. Yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen. Kaarina: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Koski, K. 2016. Nuoren opiskelukyvyn edistäminen kunnallisen nuorisotyön ja tosien asteen oppilaitoksen välisenä monialaisen yhteistyönä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Järjestö- ja nuoristyön koulutusohjelma (ylempi AMK). Opinnäytetyö. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/109103/Koski_Kaisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [viitattu 28.10.2020].

Koskinen, J. 2020. Etäopiskelu vaikeutti monen nuoren elämää, eikä nuorisotyöllä ollut Lahdessa resursseja auttaa – Etsivän nuorisotyön profiilia pyritään nyt elvyttämään runsaiden lisäavustusten turvin. Etelä- Suomen Sanomat. 2.7.2020.

Koulunuorisotyö. Kouvolan kaupunki. Saatavissa: <https://www.nuortenkouvola.fi/koulu-ja-tyo/koulunuorisotyo/>. [viitattu 16.11.2020].

Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuuna. 2015. Nuorisotyötä koulussa-verkosto. Kokkola. 11/2015. Saatavissa: <https://www.nuorisokanuuna.fi/fi/materiaalipankki/nuorisoty%C3%B6-koulussa?changed=all>. [viitattu 10.11.2020].

Leppä, T. 2012. Nuorisotyö koulussa kuraattoreiden näkökulmasta. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma (ylempi AMK). Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/41976/Leppa%20opinnaytetyo%20030512.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [viitattu 12.7.2020].

Lybeck, T. & Walldén, J. 2011. Nuorisolain muutokset – monialainen yhteistyö ja etsivä nuorisotyö. Teoksessa Aaltonen, K. (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. 2011, 25–58.

Manninen, S. 2020. Kohti uutta opetussuunnitelmaa. Lukiolaisten hyvinvoinnin edistäminen nuorisotyön menetelmin. HUMAK. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/341163/Manninen_Sara.pdf?sequence=2. [viitattu 28.10.2020].

Nivala, E. & Saastamoinen, M. 2007. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto.

Nuorisotyö koulussa. Saatavissa: <https://www.lahti.fi/kasvatus-ja-koulutus/nuorisopalvelut/koulunuorisotyo/>. [viitattu 12.11.2020].

Ojala, K. 2017. Kahvia ja kohtaamisia. HUMAK. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133558/Ojala_Katariina.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [viitattu 28.10.2020].

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelma 2020–2023. Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:2.

Opiskelija-, tutor- ja vaikuttamistoiminta, 2020. Saatavissa: <https://www.salpaus.fi/opiskelija/opiskelijatoiminta/>. [viitattu 24.11.2020].

Opiskelijan hyvinvointi ja tuki ammatillisessa koulutuksessa, 2020. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelijan-hyvinvointi-ja-tuki-ammattillisessa-koulutuksessa>. [viitattu 10.11.2020].

Opiskeluhuollon palvelut, 2020. Saatavissa: <https://www.salpaus.fi/opiskelija/opiskeluhuollon-palvelut/>. [viitattu 24.11.2020].

Opiskeluhuolto, 2020. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhuolto>. [viitattu 28.10.2020].

Opiskeluhyvinvointi, 2020. Saatavissa: <https://phkk365.sharepoint.com/sites/intra/opetusjaohjaus/opiskeluhyvinvointi/>. [viitattu 25.8.2020]. Päivitetty 5.9.2020.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. 2013. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287#Pidp447082560>. [viitattu 28.10.2020].

Osaamiskeskus Nuoska – Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa, 2020. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/osaamiskeskus-nuoska-nuorisotyö-kouluissa-ja-oppilaitoksissa/>. [viitattu 3.11.2020].

Osallistuva ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma 2019. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma>. [viitattu 27.10.2020].

Rauas, M. 2019. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Pietilä, I. 2010. Ryhmä- ja yksilöhaastattelun diskursiivinen analyysi. Kaksi aineistoa erilaisina vuorovaikutuksen kenttinä. Teoksessa Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) Haastattelun analyysi, 212–243.

Pohjola, A. 2009. Nuorisotyön ja sosiaalityön rajapinnoilla. Teoksessa Raitakari, S. & Virokannas, E. (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista, 21–40.

Päijät-Hämeen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021. Saatavissa: https://www.phhyky.fi/assets/files/2018/12/P%C3%A4ij%C3%A4t-H%C3%A4meen-lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2018-2021-12.10_.pdf. [viitattu 5.11.2020].

Raitakari, S. & Virokannas E. (toim.) 2009. Nuorisotyön jaetut kentät. Puheen-
vuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Jyväskylä. Nuoriso-
tutkimusverkosto.

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) 2010. Haastattelun ana-
lyysi. Tampere: Vastapaino.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) 2005. Haastattelu - Tutkimus, tilanteet ja
vuorovaikutus. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Saarinen, J., 2016. Nuorisotyöntekijä ammattiopistossa – Kaivattu lisäresurssi
vai epäonnistunut kokeilu. Centria ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja
nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa:
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107018/Saarinen_Jyri.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [viitattu 10.11.2020].

Siurala, L. 2011. Monialaisen yhteistyön toimintamalleja. Teoksessa Aaltonen,
K. (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. 2011. 115–158.

Soanjärvi, K. 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kent-
tää kesyttämässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

THL – Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Opiskeluhoolto. Saatavissa:
<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto>. [viitattu 28.10.2020].

THL – Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Toisella asteella toimien – Opas
oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmälle.

Uurainen, V. 2012. ”Otetaan koppi niistä, jotka ovat putoamassa. Humanisti-
nen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
ylempi AMK. Opinnäytetyö. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/48062/Uurainen_Ville.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [viitattu 28.10.2020].

Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonke-
ruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtonen, A. 2015. Ryhmäkeskustelut – millainen metodi? Teoksessa Ruusu-
vuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Haastattelu – Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus.
2005, 223–241.

Vantaa satsaa nuorten hyvinvoinnin ja opintojen tukemiseen erityisnuorisotyön
keinoin 2019. Saatavissa: https://www.vantaa.fi/uutisia/kaikki_uutiset/101/0/146764. [viitattu 10.11.2020].

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi Oy.

Yhessä eteenpäin, 2020. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/yhessa-eteenpain/>. [viitattu 10.11.2020].

Yhessä!-hanke onnistuneesti päätökseen, 2020. Saatavissa:

<https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminnan-blogi/yhessa-hanke-onnistuneesti-paatokseen-yhessa-hanke/>. [viitattu 10.11.2020].

Yhessä! Yhteisöllinen oppilaitosnuorisotyö, 2020. Saatavissa:

<https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/yhessa-yhteisollisen-oppilaitosnuorisotyon-kehittaminen-etela-savossa/>. [viitattu 10.11.2020].

Ryhmähaastattelurunko lokakuu 2020

Nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä syksyllä 2020?

1. Mitä on nuorisotyö koulussa tai oppilaitoksessa?
2. Mikä on nuorisotyö rooli yllä olevien hyvinvoinnin osa-alueiden puitteissa?
3. Missä kohtaa nuorisotyötä tarvitaan? Mitä erityisosaamista nuorisotyö tuo oppilaitoksen hyvinvointityöhön? Vai tuoko?
4. Mitä sellaista nuorisotyö voi tarjota oppilaitoksen hyvinvointityöhön, jota ei olla vielä osattu ajatella?

Apukysymykset:

1. Millä tavoin nuorisotyö tukee opiskelijoiden psyykkistä ja/tai sosiaalista oppimisympäristöä?
2. Miten nuorisotyöllä edistetään opiskelijoiden terveyttä?
3. Millaisilla keinoin nuorisotyöllä voidaan edistää opiskelijoiden osallisuutta?
4. Mikä on nuorisotyön rooli oppilaitoksen hyvinvointityössä?
5. Miten Salpauksen hyvinvointityöllä tuetaan yhteisöjen hyvinvointia?